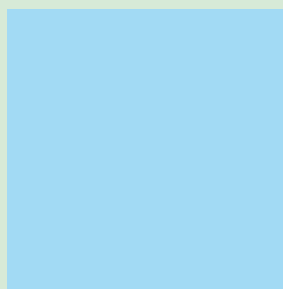
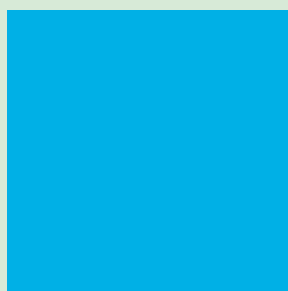
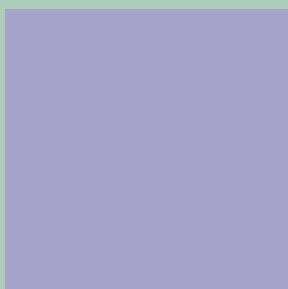

**FarmTest
Kvæg**

nr. 41 2009

Sengebåse til ungdyr

– Indretning og funktion

Sengebåse til ungdyr

– indretning og funktion

FarmTest nr. 41 – september 2009

Forfatter Anne Marcher Holm
Anja Juul Freudendal, DLBR Kvægstalde, Byggeri og Teknik I/S, Viborg

Review Vibeke F. Nielsen

Layout Inger Camilla Fabricius

Grafik Christian E. Christensen, Henrik Svith

Fotos Anne Marcher Holm

Webudgave Merete Charlotte Raft

Udgiver Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Kvæg

Oplag 60 stk.
Webudgave på www.FarmTest.dk

ISSN 1601-6785

Tlf.: 8740 5000 | E-mail: FarmTest@landscentret.dk | www.FarmTest.dk

Det Europæiske Fællesskab og Fødevareministeriet ved Direktoratet for FødevareErhverv har deltaget i finansieringen af denne FarmTest.

Indhold

1. Sammendrag og konklusion	5
1.1 Sengebåsen skal matche dyrenes størrelse	5
1.2 Undgå smalle sengebåse	5
1.4 Forkert placerede nakkebomme	6
1.5 Undgå frontrør i hovedhøjde	7
1.6 Hold sengebåsen ren	7
1.7 Ungdyrenes placering i sengebåsene	8
1.8 Lægge- og rejse-sig-adfærd	8
1.9 Anbefalinger for indretning af sengebås	9
2. Resultater	10
2.1 Holdopdeling i besætningerne	10
2.2 Montering og udformning af sengebåsene	10
2.3 Renholdelse af gangarealer og sengebåse	10
2.4 Kvægbrugers og rådgivers vurdering af sengebås og ungdyrs renhed	10
2.5 Sengebåsenes indretning	12
2.5.1 Lejets længde og bredde	12
2.5.2 Nakkebommens placering	12
2.5.3 Frontrørenes placering	13
2.6 Ungdyrenes placering i sengebåsene	14
2.7 Lægge- og rejse-sig-adfærd	17
2.8 Flytning til større sengebåse	18
2.9 Valg af type sengebøjle	18
2.10 Sengebåsens fordele og ulemper	19
2.11 Bøjletype, firma og service	19
3. Diskussion og anbefalinger	20
3.1 Sengebåse og dyr passede ikke sammen	20
3.2 Danske Anbefalinger	20
3.3 Placér nakkebommen hensigtsmæssigt	20
3.4 Nakkebom og dyr for langt tilbage	21
3.5 For lav nakkebom	23
3.6 For smalle sengebåse	24
3.7 Høj nakkebom	25
3.8 Besætninger der fulgte anbefalingerne	26
3.9 Ingen nakkebom	27
3.10 Frontrør i bevægelseszonen	27
3.11 Brug brystbom	29
3.12 Stolper	29
3.13 Spalteliggere	30
3.14 Observér ungdyrene	30
3.15 Brug strøelse	31
3.16 Uhomogene hold	31
3.17 Anbefalinger	31
4. Baggrund og formål	33
5. Farmtestens gennemførelse	34
5.1 Interview samt opmåling og vurdering af sengebås og ungdyr	34
5.2 Analyse af sengebåsenes indretning og funktion	34
5.3 Dyrenes placering i sengebåsen samt lægge- og rejse-sig-adfærd	35
Bilagsoversigt	36
Bilag 1. Markedsoversigt	37
Bilag 2. Produktblade	38
Bilag 3. Alder-/højderelation og alder-/vægtrelation	51
Bilag 4. Mål på sengebåse til kalve og ungdyr	54
Bilag 5. Oversigt over ungdyrenes vægt	55
Bilag 6. Mål på sengebåseinventar og observationer af ungdyrene	56

FarmTest

1. Sammendrag og konklusion

Denne FarmTest belyser sengebåse til ungdyr. Tidligere har fokus været på indretning og komfort i sengebåse til køer, men hvordan fungerer sengebåsene til ungdyr ude i besætningerne? Passer ungdyr og sengebåse sammen? Opfylder sengebåsene Danske Anbefalinger? Hvis ja, giver de så den bedste funktionalitet og komfort for ungdyrene? - eller fungerer sengebåse, der ikke følger anbefalingerne, lige så godt? Det er spørgsmålet, som denne FarmTest har ønsket at besvare.

18 besætninger med sengebåse til ungdyr blev besøgt. Sengebåsenes længde og bredde samt placering af nakkebom, frontrør og evt. brystbom blev sammenholdt med dyrenes størrelse og analyseret ud fra "Indretning af stalde til kvæg - Danske Anbefalinger". Dyrenes placering i båsene, samt deres lægge- og rejse-sig-adfærd, blev også vurderet af rådgiveren. Ungdyrene var i hver besætning delt op i et antal hold efter dyrenes størrelse. I alt indgik 47 ungdyrhold i 18 besætninger i analyserne af sengebåsene.

1.1 Sengebåsen skal matche dyrenes størrelse

Som udgangspunkt skal sengebåsen give dyret mulighed for frit at rejse og lægge sig i en uafbrudt bevægelse, uden at møde forhindringer og/eller pådrage sig skader.

FarmTesten viser, at udfordringen ligger i, at ungdyrene vokser. Mange af kvierne var for store til sengebåsene. Flere kvier var derfor besværet i deres måde at lægge og rejse sig på, eller lå uhensigtsmæssig i sengebåsene – nogle foretrak endda spalterne. Derfor bør ungdyrene inddeles i hold efter størrelse og dertil passende sengebøjler og sengebåse, så de kan lægge og rejse sig ubesværet.

Kun i ét ungdyrhold var sengebåsene indrettet, så anbefalingerne var opfyldt for alle dyrene i holdet (figur 1.1), dvs. med korrekt længde og bredde samt korrekt placering af nakkebom, frontrør og evt. brystbom. Sengebåsene i dette hold var indrettet med lidt større mål end anbefalingerne for ungdyrenes størrelse. Derfor lå halvdelen af kvierne for langt fremme, resten lå rigtigt i sengebåsene.

1.2 Undgå smalle sengebåse

Længden på sengebåsene i de deltagende besætninger opfyldte anbefalingerne for ungdyr. For nogle ungdyr var lejet for langt, fordi det var støbt til køer, men det kan let løses ved at indsætte en brystbom.

60 % af sengebåsene var for smalle. De fleste sengebåse for kvier indtil 300 kg opfyldte anbefalingerne for bredden. For kvier over 300 kg var over halvdelen af sengebåsene 10-25 cm for smalle. Smalle sengebåse får

Figur 1.1. (Venstre) Sengebåse, som opfylder anbefalingerne. En brystbom ville kunne forhindre, at kvieren ligger for langt fremme.

Figur 1.2. (Højre) Kvie i for smal sengebås. Bredden er 71 cm, men den burde være 85 cm ifølge anbefalingerne.

ofte ungdyrerne til at ligge på skrå og/eller inde under sengebøjlen. Hvis nakkebom og frontrør heller ikke opfylder anbefalingerne, forværres den tendens.

1.4 Forkert placerede nakkebomme

For at nakkebommen kan fungere efter hensigten og ikke begrænse dyret, skal højden over lejet, samt afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant, være i orden.

En nakkebom, der er placeret højere end anbefalingerne, fungerer bedre end en nakkebom, der er placeret lavere end anbefalingerne, fordi bevægelsesfriheden ikke i samme omfang begrænses, når de lægger og rejser sig.

Nakkebommens højde opfyldte anbefalingerne i 49 % af holdene eller sad højere end anbefalingerne i 30 % af holdene. I 17 % af holdene sad nakkebommen for lavt i forhold

Ungdyrene har lettere ved at lægge- og rejse sig, når nakkebommen sidder for højt i stedet for lavt.

til anbefalingerne. 4 % af holdene havde ingen nakkebom.

Placeres nakkebommen højere end anbefalingerne, er der dog risiko for at ungdyrene placerer sig for langt fremme og dermed gøder i sengebåsen. Dette kan afhjælpes af en brystbom.

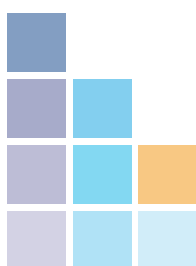
Problemet med nakkebommen var, at den i 58 % af holdene var placeret for langt tilbage, og dermed begrænsede ungdyrenes bevægelsesfrihed. Af disse nakkebomme sad 54 % i en højde som opfyldte anbefalingerne eller højere end anbefalingerne (23 %), hvilke er i orden. 23 % sad for lavt.

FarmTesten viser, at i sengebåse, hvor nakkebommen sidder for langt tilbage og sengebåsene er for smalle, men hvor nakkebommens højde er i orden, lægger ungdyrene sig for langt tilbage eller på skrå i sengebåsene. Ungdyrene er nødt til at stå skråt i sengebåsene, for at kunne lægge sig. Yderligere blev der i disse hold observeret:

- Besværet lægge- og rejse-sig-adfærd (bl.a. hoved i nakkebom og en kvie, der opgav at lægge sig)
- Ungdyr, som lå halvt i sengebås og halvt på spalter
- Spaltelligere.

Figur 1.3. (Venstre) Kvien er længe om at komme ned og ender med at ligge halvt i sengebås og halvt på spalter. Sengebåsen er 10 cm for smal. Nakkebommens højde opfylder anbefalingerne, men sidder 20 cm for langt tilbage.

Figur 1.4. (Højre) For lav nakkebom, som også er for langt tilbage i sengebåsen. Konsekvensen var flere spaltelligere i holdet.

I de tilfælde, hvor sengebåsenes bredde og nakkebommens var i orden, men hvor nakkebommen sad for langt tilbage, blev der observeret mange kvier, der lå rigtigt i sengebåsen og kvier der lagde sig ubesværet.

I hold med for smalle sengebåse og hvor nakkebommen sad for lavt, men ikke for langt tilbage, havde dyrene besvær med at lægge- og rejse sig. Hvis nakkebommen også var placeret for langt tilbage, var dyrene ligeledes besværet, og i enkelte hold forekom også spalteliggere.

Anbefalingen er derfor, at placere nakkebommen langt fremme og højt nok til ikke at forstyrre kvien. Lad i stedet kvien blive ledt på plads af en brystbom.

En fejlplaceret nakkebom, samt en for smal sengebås, er de største syndere i forhold til at begrænse ungdyrenes brug af sengebåsen.

1.5 Undgå frontrør i hovedhøjde

Normalt er der forrest i sengebåsen kun et lavt- eller højsiddende frontrør, en lastrem eller ingenting (én stolpe pr. bøjle). Flere af sengebåsen i FarmTesten havde både et

Frontrørets placering afhænger af sengebøjleens udformning, dvs. den nederste del af bøjlen afgør, hvor frontrøret bliver placeret. Se figur 5.19 - 5.24 i afsnit 5.10: "Ingen frontrør i bevægelseszonen!"

lavt- og et højsiddende frontrør. To frontrør kan ikke anbefales og bør undgås. Hvis man ønsker at forhindre ungdyrene i at gå igennem sengebåsens front, anbefales det i stedet at benytte en lastrem. Se Danske Anbefalinger for placering af denne.

Rigtig mange frontrør var placeret 18-60 cm over lejet, dvs. lige i hovedhøjde og midt i dyrenes bevægelseszone ved lægge- og rejse-sig-adfærd. For at opnå tilstrækkelig plads, når ungdyret skal lægge- og rejse sig, må der ifølge anbefalingerne ikke placeres frontrør mellem 5-10 og 55 cm over lejet - kun en lastrem hvis nødvendigt. 38 % af de højsiddende frontrør opfyldte anbefalingerne. Kun ét lavtsiddende frontrør opfyldte anbefalingerne, idet det sad 3 cm over lejet.

1.6 Hold sengebåsen ren

Kun halvdelen af besætningerne skrabede gødning ned fra sengebåsen, og kun i syv besætninger blev sengebåsen strøet.

Figur 1.5. (Venstre) Kvie ligger meget på skrå. Sengebåsen er for smal, ekstra frontrør er indsat, nakkebommen er placeret for langt tilbage og bøjleens udformning er skyld i kviers placering. Kvien er nødt til at udnytte sengebøjleens udformning for at kunne ligge i sengebåsen.

Figur 1.6. (Højre) Hvor er der renest – spaltegulvet eller sengebåsen?

Figur 1.7. (Venstre) Nakkebom placeret for langt tilbage i sengebåsene. Kvien har ikke mulighed for at få alle fire ben op i sengebåsen, inden den lægger sig.

Figur 1.8. (Højre) Nakkebommens højde opfylder anbefalingerne, men nakkebommen er placeret for langt tilbage i sengebåsen. Kvien ligger ud over sengebåsens bagkant.

1.7 Ungdyrenes placering i sengebåsene

Antallet af dyr, der stod eller lå i sengebåse, blev observeret, og for de liggende blev

deres placering registreret. Tabel 1.1 viser resultatet. Lidt over halvdelen af ungdirene lå rigtigt i sengebåsene, dvs. de lå lige og ikke for langt fremme.

Tabel 1.1. Ungdyrenes placering i sengebåsene.

To ben i bås ¹	Fire ben i bås ²	For langt fremme ³	På skrå	Udover bagkant ⁴	Lå rigtigt ⁵
9 %	3 %	12 %	12 %	6 %	58 %

¹⁾ Stående med to ben i sengebåsen. ²⁾ Stående med fire ben i sengebåsen. ³⁾ Liggende for langt fremme i sengebåsen. ⁴⁾ Liggende udover sengebåsens bagkant. ⁵⁾ Lå lige og ikke for langt fremme i sengebåsens leje.

1.8 Lægge- og rejse-sig-adfærd

Tabel 1.2 og 1.3 viser observeret lægge- og rejse-sig-adfærd.

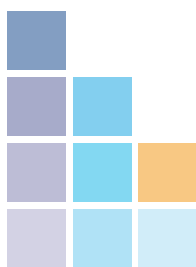
Tabel 1.2. Antal ungdire, der lagde sig 'ubesværet', 'lidt besværet' eller 'besværet'. Ved 'lidt besværet' eller 'besværet' er angivet, hvad der påvirkede adfærd.

Lagde sig	Ubesværet	Lidt besværet				Besværet		I alt
	22	9				4		
		Nakkebom	Frontrør	Spær ¹	Andet ²	Nakkebom	Opgav ³	
		1	4	2	3	2	2	37

¹⁾ Spær eller stolpe. ²⁾ Manglede plads, pga. sengebåse-inventaret eller fordi nabo lå ind i sengebåsen. ³⁾ Opgav at lægge sig.

Tabel 1.3. Antal ungdire, der rejste sig 'ubesværet', 'lidt besværet' eller 'besværet'. Ved 'lidt besværet' eller 'besværet' er angivet, hvad der påvirkede adfærd.

Rejste sig	Ubesværet	Lidt besværet		Besværet	I alt
	40	8		6	
		Nakkebom	Frontrør	Nakkebom	
		6	2	6	54

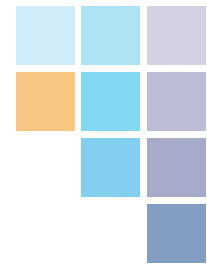

1.9 Anbefalinger for indretning af sengebåse

Analyserne viser, at hvis anbefalingerne for indretning af sengebåse til ungdyr følges, opnås den bedste funktion af sengebåsene og dermed god komfort for ungdyrene. Brug

derfor anbefalingerne ved indretning af sengebåse til ungdyr.

Husk jævnlig tilpasning efterhånden som dyrene vokser, så størrelsen på ungdyr og sengebåse passer sammen.

Brug ti minutter på observation af ungdyrene i din stald – det vil fortælle meget om sengebåsenes indretning og funktion:

- Er ungdyrene tæt på at ramme, eller direkte i karambolage med sengebåseinventaret, når de lægger og rejser sig?
- Er der ungdyr, som står længe med to eller fire ben i sengebåsen, inden de kommer ned at ligge?
- Er f.eks. nakkebom eller sengebøjlen slidt blank?

>> Så tyder det på, at sengebåse-inventaret ikke lever op til anbefalingerne!

Figur 1.9. (Venstre) For smal sengebåse med to frontrør i bevægelseszonen. Kvien bruger plads i begge nabosengebåse.

Figur 1.10. (Højre) Det er vigtigt, at sengebåsebredden lever op til anbefalingerne. Dog må den ikke blive så bred, at to ungdyr kan være i samme sengebåse.

Anbefaling

Brug de anbefalede mål for sengebåse*

- Sengebåsene skal passe til ungdyrenes størrelse
 - Homogene hold mht. dyrenes størrelse
 - Dyrene flyttes løbende til større sengebåse
- Nakkebom og frontrør
 - Placér gerne nakkebommen lidt længere fremme i starten
 - Sengebåsen skal indbyde til brug, – og nakkebommen kan altid rykkes tilbage sidenhen
 - Ingen frontrør i bevægelseszonen foran ungdyret
 - Giv dyrene så meget friplads foran i sengebåsene som muligt
 - Brug en lastrem hvis dyrene går igennem sengebåsens front
- Undgå for smalle sengebåse
- Brug brystbom
 - Brystbommen leder især de mindste dyr i holdet godt på plads.

*) 'Indretning af stalde til kvæg – Danske Anbefalinger'.

Se: www.DanskeAnbefalinger.dk

FarmTest

2. Resultater

2.1 Holdopdeling i besætningerne

I alle besætninger var ungdyrene inddelt i flere hold. Bilag 5 viser en figur over antallet af hold af ungdyr i besætningerne A til Q og ungdyrenes legemsvægt i holdene (jf. afsnit 5.2 i 'FarmTestens gennemførelse').

Spredningen i dyrenes vægt var stor, hvilket kommer til udtryk i en stor alders- og størrelsesforskel på ungdyrene. Eksempelvis besætning H, hvor kvier fra 5-6 måneders alderen (ca. 150 kg legemsvægt) og op til højdrægtige kælvkvier var inddelt i tre hold. Kvierne i hold H1 vejede 150 til 300 kg, hold H2 fra 250 til 400 kg og hold H3 fra 350 kg til 600 kg.

2.2 Montering og udformning af sengebåse

Fire besætninger havde efter ibrugtagning suppleret inventaret i sengebåse. I besætning M og R var der monteret brystbom, og for at modvirke, at ungdyrene gik igennem sengebåsens front, var der i C og Q monteret et ekstra frontrør under det højt-siddende frontrør.

I 72 % af besætningerne havde kvægbrugeren selv monteret sengebåse. I de resterende fem besætninger var montagen foretaget af leverandøren.

I fire andre besætninger var der foretaget ændringer på nakkebommen efter ibrugtagning. Enten var nakkebommen rykket længe frem eller justeret i højden.

2.3 Renholdelse af gangarealer og sengebåse

13 besætninger havde spaltegulv og fem besætninger fast gulv i ungdyrstalden. I alle besætningerne med faste gulve og i fire besætninger med spaltegulve var der skraber på gangarealerne. Skraberer kørte i disse besætninger fra 6 til 12 gange i døgnet. I en anden besætning med spaltegulv renholdte en Clean Girl spaltegulvet. Den kørte en gang dagligt.

11 ud af de 18 besætninger anvendte ikke strøelse i ungdyrenes sengebåse. I besætningerne, der anvendte strøelse, var materialet savsmuld. Strøelsesfrekvensen var forskellig, men den gennemsnitlige strøelsesmængde var på ca. 200 g pr. bås pr. strøning. I halvdelen af besætningerne skrubes sengebåse rene. Det gøres typisk hver eller hver anden dag. I resten af besætningerne blev sengebåse ikke renholdt.

I flere af besætningerne betød den manglende renholdelse våde sengebåse med gødningsklatter og beskidte gulve (figur 2.1 og 2.2).

2.4 Kvægbrugers og rådgiverens vurdering af sengebås og ungdyrs renhed

Både kvægbrugere og rådgiveren vurderede sengebåsens og ungdyrenes renhed. Tabel 2.1 og 2.2 viser resultatet.

Kvægbrugere vurderede, at de fleste sengebåse var rene eller middel rene, og at ungdyrene var rene.

Rådgiveren vurderede færre ungdyr til at være rene, og nogle ungdyr til at være beskidte. Sengebåse blev af rådgiveren heller ikke vurderet til at være så rene, som ved kvægbrugernes bedømmelse.

Figur 2.1. (Venstre) Hvad er mest beskidt – spaltegul-vet eller sengebåsene?

Figur 2.2. (Højre) I nogle besætninger lå der ikke bare gødning bagest i sengebåsen, men også foran i båsen.

Tabel 2.1. Kvægbrugernes vurdering af sengebåsenes og ungdyrenes renhed.

Renhed sengebåse	Ungdyrenes renhed					Sum
	Meget rene	Rene	Middel	Beskidte	Meget beskidte	
Meget rene	1					1
Rene	2	6	1			9
Middel		4	2			6
Beskidte		1	1			2
Meget beskidte						
Sum	3	11	4			18

Tabel 2.2. Rådgiverens vurdering af sengebåsenes og ungdyrenes renhed.

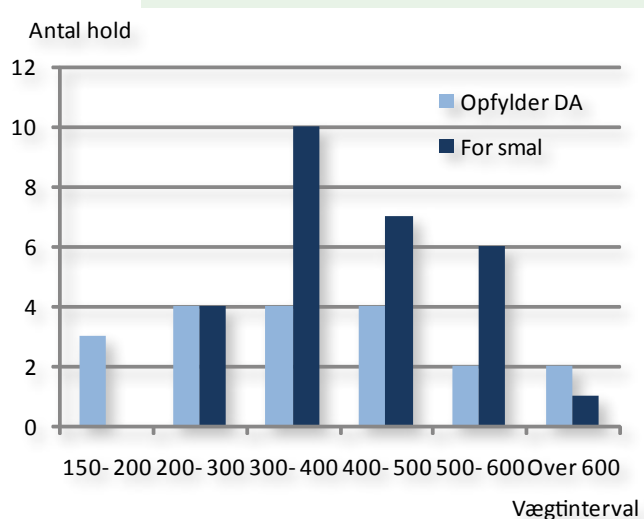
Renhed sengebåse	Ungdyrenes renhed					Sum
	Meget rene	Rene	Middel	Beskidte	Meget beskidte	
Meget rene		1	1			2
Rene	2	3				5
Middel	1	2	1	1		5
Beskidte			2	2		4
Meget beskidte		1	1			2
Sum	3	7	5	3		18

2.5 Sengebåsenes indretning

2.5.1 Lejets længde og bredde

Længden på sengebåsen opfyldte anbefalingerne for længden for ungdyr. For nogle ungdyr var lejet for langt, fordi det var støbt til køer, men det kan let løses ved indsættelse af en brystbom.

Figur 2.3 viser antallet af hold, hvor sengebåsens bredde henholdsvis opfyldte og ikke opfyldte anbefalingerne (for smal).

Figur 2.3. (Ovenfor) Antal hold, hvor sengebåsens bredde opfylder anbefalingerne (DA), eller ikke opfylder, anbefalingerne, dvs. var mindre end minimums-anbefalingerne.

Figur 2.4. (Højre) Kvie i for smal sengebås. Bredden er 71 cm, men den burde være 85 cm ifølge anbefalingerne.

I 28 ud af 47 hold var sengebåsen for smalle, hvilket svarer til 60 % af sengebåsen. De fleste sengebåse for kvier indtil 300 kg opfyldte anbefalingerne for bredden, nogle var

endda lidt bredere end minimumsbredden. For kvier over 300 kg var over halvdelen af sengebåsen 10-25 cm for smalle.

2.5.2 Nakkebommens placering

Korrekt placering af nakkebommen er vigtig for, at ungdyrene kan lægge og rejse sig ubesværet.

En nakkebom, der er placeret højere end anbefalingerne, fungerer bedre end en nakkebom, der er placeret lavere end anbefalingerne. Ungdyrene har lettere ved at lægge og rejse sig, når nakkebommen sidder for højt i stedet for lavt. Placeres nakkebommen højere end anbefalingerne, er der dog risiko for, at ungdyrene placerer sig for langt fremme og dermed gøder i sengebåsen. Dette kan afhjælpes af en brystbom.

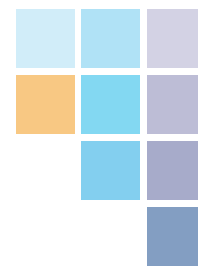
Er afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant længere end, eller opfylder anbefalingerne, er det lettere for ungdyrene at lægge og rejse sig i forhold til, hvis afstanden er kortere end anbefalingerne.

Tabel 2.3 viser, hvor højt nakkebommen sad i holdene. Tabel 2.4 viser, hvor i sengebåsens leje nakkebommen var placeret (afstanden til bagkanten) i holdene. I tabellerne angiver:

- Grøn = nakkebommens højde eller afstanden fra nakkebom til bagkant opfyldte anbefalingerne
- Gul = nakkebommens sad højere end anbefalingerne eller nakkebommen var placeret længere fremme end anbefalingerne
- Rød = nakkebommen sad lavere end anbefalingerne eller nakkebommen var placeret for langt tilbage.

I begge tabeller refereres til de anbefalede mål fra 'Indretning af stalde – Danske Anbefalinger' (DA) for Nakkebommens højde og Nakkebom fra bagkant ved forskellige legemsvægtintervaller. De anbefalede mål må fravige med +/- 5 cm. Nakkebommen højde og afstanden til bagkanten blev holdt op imod de anbefalede mål i henholdsvis 2001- og 2005-udgaven af anbefalinger, alt efter hvornår stalden var bygget.

Tabel 2.3. Nakkebommens højde i holdene vurderet i forhold til anbefalingerne/anbefalede mål.

DA 2005 DA 2001	Nakkebommens højde, cm						I alt hold
	65-75	75-85	90-100 85-95	100-110 95-105	105-115 100-110	110-120	
Legemsvægt							
150-200 kg		2	1				3
200-300 kg	2	2	2	1			7
300-400 kg		2	8	2		1	13
400-500 kg		1	1	7		2	11
500-600 kg				2	3	3	8
over 600 kg						3	3
							45

Tabel 2.4. Afstand fra nakkebom til sengebåsens bagkant i holdene vurderet i forhold til anbefalede mål.

DA 2001 og 2005	Afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant, cm									I alt hold
	< 115	115-125	120-130	130-140	145-155	150-160	155-165	165-175	> 175	
Legemsvægt										
150-200 kg			2	1						3
200-300 kg	2		1	3	1					7
300-400 kg	1		3	7		2				13
400-500 kg				5	1	5				11
500-600 kg				3		2	2	1		8
over 600 kg						1	2			3
										45

Tabel 2.3 viser for eksempel, at i hold, hvor dyrene vejede op til 300 kg (legemsvægtintervallet 200 til 300 kg), sad nakkebommen i to hold lavere end anbefalingerne (rød farve), i to hold efter anbefalingerne (grøn farve) og i tre hold højere end anbefalingerne (gul farve).

Nakkebommens højde opfyldte anbefalingerne i 49 % af holdene eller sad højere end anbefalingerne i 30 % af holdene. I 17 % af holdene sad nakkebommen for lavt i forhold til anbefalingerne. 4 % af holdene havde ingen nakkebom.

Tabel 2.4 viser, hvor lang afstanden var fra nakkebommen til sengebåsens bagkant i holdene i forhold til anbefalingerne og de enkelte vægtintervaller.

Problemet i mange hold var, at afstanden fra nakkebommen til sengebåsens bagkant var for kort. I 26 ud af 45 hold var afstanden for kort, dvs. nakkebommen sad langt tilbage

i sengebåsen. Det svarer til 58 % af nakkebommene. Tabellen viser, at for eksempel i hold med ungdyr op 300 til 400 kg legemsvægt sad mange nakkebomme for langt tilbage i sengebåsen. Ifølge anbefalingerne skal nakkebommen placeres 145-155 cm fra bagkanten i dette vægtinterval (grøn farve). I 11 ud af 13 hold sad nakkebommen for langt tilbage i forhold til anbefalingerne – i et enkelt hold var afstanden til bagkanten mindre end 115 cm. Kun i to hold i dette vægtinterval var anbefalingerne opfyldt – nakkebommene sad 5-10 cm længere fremme end anbefalingerne.

I 14 hold opfyldte nakkebommen anbefalingerne og i fem hold sad nakkebommen lidt længere fremme end anbefalingerne.

2.5.3 Frontrørens placering

En korrekt placering af frontrøret eller frontrørene (lavt- eller højtsiddende) har, som nakkebommen, betydning for, om ungdyrene ubesværet kan vippe frem, når de lægger og rejser sig.

Tabel 2.5. Type frontrør i holdene inden for de enkelte vægtintervaller.

	Lavtsiddende	Højtsiddende	Lavt- og højtsiddende	Hold i alt
150-200 kg	0	2	1	3
200-300 kg	4	3	1	8
300-400 kg	4	6	4	14
400-500 kg	4	5	2	11
500-600 kg	3	4	1	8
Over 600 kg	1	2	0	3
I alt hold	16	22	9	47

Alle sengebåse havde et eller to frontrør. La-strem blev ikke benyttet som erstatning for et frontrør i nogen hold.

16 hold havde et lavtsiddende og 22 hold et højtsiddende frontrør. I ni hold var der både et lavt- og højtsiddende frontrør (tabel 2.5). Et ud af 25 lavtsiddende frontrør var placeret korrekt i forhold til anbefalingerne. Ifølge anbefalingerne må det lavtsiddende frontrør sidde maksimum fem cm fra lejet op til 500 kg legemsvægt, og over 500 kg legemsvægt maksimum 10 cm fra lejet. Det korrekt placerede lavtsiddende frontrør sad tre cm fra lejet (intet højtsiddende frontrør). Generelt var de fejlplacerede lavtsiddende frontrør placeret 18 til 32 cm over lejet.

Ud af de 31 hold, der havde et højtsiddende frontrør, var frontrøret i ni hold placeret korrekt ifølge anbefalingerne. I de øvrige 22 hold var frontrøret placeret lavere (figur 2.5).

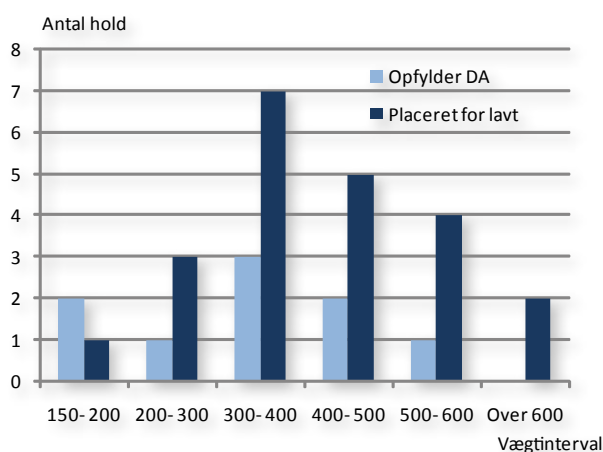
Langt de fleste højtsiddende frontrør sad 40 til 60 cm over lejet, dvs. i en højde foran dyrene, hvor frontrør ikke bør placeres, fordi de begrænser dyrets bevægelsesfrihed

2.6 Ungdyrenes placering i sengebåsene

Rådgiveren observerede de ungdyr, der opholdt sig i sengebåsene. Antallet af dyr, der stod eller lå i sengebåsene blev observeret, og for de liggende blev deres placering i sengebåsene registreret. Tabel 2.6 viser resultatet.

Lidt over halvdelen af ungdyrerne lå rigtigt i sengebåsene, dvs. de lå lige og ikke for langt fremme.

12 % af ungdyrerne lå henholdsvis på skrå eller for langt fremme i sengebåsene. Af de ungdyr, der lå for langt fremme, lå nogle også lige. Disse er ikke registreret under 'lå rigtigt', idet fokus på deres placering i båsen, var, at de lå for langt fremme.

Figur 2.5. Placering af højt frontrør. DA = Danske Anbefalinger.

Tabel 2.6. Ungdyrenes placering i sengebåsene.

To ben i bås ¹	Fire ben i bås ²	For langt fremme ³	På skrå	Udover bagkant ⁴	Lå rigtigt
9 %	3 %	12 %	12 %	6 %	58 %

¹⁾ Stående med to ben i sengebåsen. ²⁾ Stående med fire ben i sengebåsen. ³⁾ Liggende for langt fremme i sengebåsen. ⁴⁾ Liggende udover sengebåsens bagkant.

Figur 2.6 og 2.7. To fotos af kvier der ligger rigtigt i sengebåsene

Figur 2.8. (Venstre) Kvien ligger meget på skrå i sengebås. Årsagen er en for smal sengebås og placering af to frontrør i bevægelseszone. Kvien ligger reelt i tre forskellige båse og en højtrangerende kvie kan dermed optage hele tre båse.

Figur 2.9. (Højre) Kvien ligger meget på skrå på grund af frontrørets placering.

Figur 2.10. (Venstre) To kvier der ligger for langt fremme og på skrå.

Figur 2.11. (Højre) Kvien ligger for langt fremme i sengebåsen.

9 % af ungdirene stod med to ben og 3 % med fire ben i sengebåsen. Rådgiverens tilstedeværelse kan have påvirket ungdirene, så de har rejst sig eller ikke ville lægge sig, og dermed haft betydning for antallet af stående dyr.

6 % af ungdirene lå ud over sengebåsens bagkant. De fleste med det yderste af bagparten ud over sengebåsens bagkant, mens nogle lå halvt i sengebås og halvt på gulv.

Figur 2.12. (Venstre) Kvien står med to ben i sengebåsen.

Figur 2.13. (Højre) Kvier, der står med fire ben i sengebåsene.

Figur 2.14. (Venstre) Kvie ligger halvt i sengebås og halvt på spaltegulv.

Figur 2.15. (Højre) Kvie ligger ud over bagkanten af sengebåsen.

Der blev i enkelte besætninger observeret spalteliggere. Figur 2.16 til og med figur 2.18 viser alvoren af spalteliggere i en besætning. Der var spalteliggere i alle

holdene med ungdyr, og selv hos køerne. Ungdyrene startede allerede med at ligge på spalterne i det første sengebåsehold efter dybstrøelsen.

Figur 2.16. (Venstre) Hold med mellemstore kvier. Der er flere spalteliggere end kvier i sengebåsene.

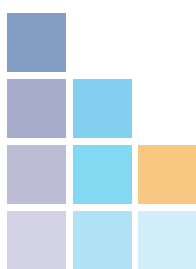
Figur 2.17. (Højre) Spalteliggere hos kælvkvierne.

Figur 2.18. Spalteliggere hos køerne.

Opgørelserne viser i flere tilfælde, at når sengebåse-inventaret – i særdeleshed nakkebom og frontør – ikke er placeret efter ungdyrenes størrelse (anbefalingerne), så placerer ungdyrene sig uhenigtsmæssigt i sengebåsene, samt er besværede i deres lægge- og rejse-sig-adfærd.

2.7 Lægge- og rejse-sig-adfærd

Tabel 2.7 og 2.8 viser en opgørelse af observeret lægge- og rejse-sig-adfærd, vurderet som 'ubesværet', 'lidt besværet' eller 'besværet'. Se definitioner på 'ubesværet', 'lidt besværet' og 'besværet' i afsnit 5.3 'FarmTestens gennemførelse'.

Til at belyse om sengebåse-inventaret påvirker ungdyrenes måde at lægge og rejse sig på, er lægge- og rejse-sig-adfærd sammenholdt med sengebåsens bredde, og nakke-

bom og frontrørs placering i tabellerne i bilag 6. Ungdyrenes placering i sengebåsene er også noteret i tabellerne.

De fleste ungdyr lagde og rejste sig dog ubesværet, som det fremgår af tabel 2.7 og 2.8. F.eks. i holdene M1 og M2 (figur 2.19), hvor to kvier i hvert hold lagde sig ubesværet og i besætning F, hvor fire kvier rejste sig ubesværet i henholdsvis hold F1 (figur 2.20) og F2.

Tabel 2.7. Antal ungdyr, der lagde sig 'ubesværet', 'lidt besværet' eller 'besværet'. Ved 'lidt besværet' eller 'besværet' er angivet, hvad der påvirker adfærden.

	Ubesværet	Lidt besværet				Besværet		I alt
Lægge-sig- adfærd	22	9				4		37
		Nakkebom	Frontrør	Spær ¹	Andet ²	Nakkebom	Opgav ³	
		1	4	2	3	2	2	

¹) Spær eller stolpe. ²) Manglede plads, pga. sengebåse-inventaret eller fordi nabo lå ind i sengebåsen. ³) Opgav at lægge sig.

Tabel 2.8. Antal ungdyr, der rejste sig 'ubesværet', 'lidt besværet' eller 'besværet'. Ved 'lidt besværet' eller 'besværet' er angivet, hvad der påvirker adfærden.

	Ubesværet	Lidt besværet		Besværet	I alt
Rejse-sig- adfærd	40	8		6	54
		Nakkebom	Frontrør	Nakkebom	
		6	2	6	

Figur 2.19. (Venstre) Kvie i hold M2.

Figur 2.20. (Højre) Kvier i hold F1.

2.8 Flytning til større sengebåse

I 39 % af besætningerne blev ungdyrene flyttet fra hold til hold, dvs. at de flyttede til større sengebåse, så sengebåsene passede til dyrene. Hvor ofte dyr blev flyttet til nye hold, varierede fra besætning til besætning – fra hver uge og op til hver sjette uge.

I 61 % af besætningerne blev dyrene kun flyttet, når der var behov for plads til nye dyr

Ingen besætninger har haft problemer med skader på ungdyrene relateret til sengebåsens indretning og funktion.

i holdet, eller når holdet var fyldt. I ingen af besætningerne blev hele holdet af ungdyr flyttet samlet til et nyt holdafsnit med større sengebåse, dvs. ingen dyr blev i de kendte grupperinger og hierarkidannelser.

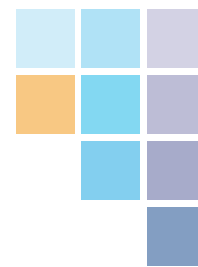
2.9 Valg af type sengebøjle

Kvægbrugerne gav hver deres begrundelse for valg af sengebøjletypen til ungdyrene.

Kvægbrugernes begrundelse for deres valg af sengebøjletype til ungdyrene:

- For at forbedre dyrenes komfort (6 %)
- Havde typen i forvejen til køerne (17 %)
- Bedste pris (21 %)
- Sælger talte godt (27 %)
- Firmaet
 - kendte manden i firmaet (6 %)
 - firmaet lå tæt på (11 %)
 - kendte firmaet, og prisen var god (6 %)
- Købte god madras hos firmaet og derefter også sengebøjlerne. Fik rabat på sengebøjlerne (6 %).

2.10 Sengebåsens fordele og ulemper

Ifølge kvægbrugerne har sengebåsene følgende fordele og ulemper:

Fordele	Ulemper
Sengebåse	Sengebåse
<ul style="list-style-type: none">+ Ungdyrene rejser sig godt (83 %)+ Ungdyrene lægger sig godt (83 %)+ Ungdyrene ligger godt i sengebåsene (83 %)*+ Renere ungdyr (44 %)+ Lærer at ligge i sengebåse, inden de bliver køer (22 %)+ Forbedret kokomfort (6 %)+ Ingen fordele (6 %)	<ul style="list-style-type: none">– Ingen ulemper (56 %)– Prisen (17 %)– Flere ungdyr har hårafslid på haser og nakke (11 %)– Ungdyrene er mere beskidte (11 %)– Dårligere kokomfort (6 %)– Flere ungdyr har svært ved at rejse sig (6 %)– Flere ungdyr har problemer med at lægge sig (6 %)– Flere ungdyr har bylder på haser eller kodeled (6 %)

*) Blev af én kvægbruger kommenteret med: pga. brystbom hos de mindste dyr.

2.11 Bøjletype, firma og service

Ca. 2/3 af kvægbrugerne var tilfredse med den service, de havde fået fra firmaet, der havde leveret sengebåse-inventaret.

Utilfredsheden blev bl.a. begrundet med, at sengebåse-inventaret ikke passede til dyrene, lang leveringstid eller at inventaret ikke var ordentligt monteret, så kvægbrugeren selv måtte eftermontere kort tid efter.

Tilfredshed med firmaets service:

- Tilfredse (61 %)
- Delvis tilfreds (11 %)
- Ikke tilfredse (28 %)

88 % af kvægbrugerne kunne godt overveje genkøb af samme sengebøjletype, 6 % af kvægbrugerne ønskede ikke genkøb og 6 % af kvægbrugerne var i tvivl.

66 % af kvægbrugerne købte gerne inventar fra samme firma igen. 6 % var i tvivl, om de ville købe fra samme firma, og 28 % ønskede ikke at benytte samme firma igen.

FarmTest

3. Diskussion og anbefalinger

Kun et hold med ungdyrbøjler var indrettet efter anbefalingerne, dvs. så både længde og bredde samt placering af nakkebom, frontrør og evt. brystbom, opfyldte anbefalingerne for alle dyrene i holdet (se figur 3.13, side 27). Sengebåsene i dette hold var indrettet med lidt større mål end anbefalet i forhold til ungdyrenes størrelse. Kvierne lå enten rigtigt eller for langt fremme.

I halvdelen af holdene var sengebåsene for smalle, og nakkebomme og frontrør var placeret uhensigtsmæssigt, hvilket går ud over sengebåsens funktionalitet og dermed komforten for dyrene.

I den sammenhæng skal det bemærkes, at nakkebommen og andet sengebåse-inventar blev analyseret i forhold til de største dyr i holdet. Eksempel: I et hold med ungdyr med en legemesvægt på 200 til 400 kg, blev sengebåsene analyseret ud fra vægtintervallet 300 til 400 kg. Var målene på sengebåse-inventaret kortere end anbefalingerne ved 300 til 400 kg, men ikke ved 200 til 300 kg, betød det, at de største dyr gik i for små sengebåse. Analysemetoden tager derfor ikke helt hensyn til alle dyr i holdet. Sengebåsene er derimod analyseret ud fra grundidéen om, at alle dyr skal have sengebåse, der passer til deres størrelse.

3.1 Sengebåse og dyr passede ikke sammen

Analyse og gennemgang af ungdyrenes sengebåse viser således en tendens til at ungdyrs og sengebåsens størrelse ikke passede sammen. Kvægbrugerne var opmærksomme på, at inddele ungdyrene i hold efter størrelse, men ofte bliver spredningen i dyrenes størrelse alligevel for stor i holdet. I nogle tilfælde overlappede dyrenes størrelser to hold, hvor dyrene hellere skulle have været bedre opdelt i to hold efter størrelse. For eksempel besætning K med holdene K1 (150 til 300 kg) og K2 (200-500), og besætning H med holdene H1 (150-300 kg), H2 (250-400) og H3 (350-600 kg).

I flere besætninger var der også hold, hvor sengebåsene var indrettet med samme mål

på trods af at dyrene havde forskellig størrelse (f.eks. hold F1 og F2, hold L1, L2 og L3, hold G1 og hold G2 samt hold P1 og P2 - se bilag 6). Det betød flere ungdyr, der lå dårligt.

Tænk i flere små hold i forbindelse med indretning, så ungdyrene inddeles i homogene hold mht. deres størrelse.

FarmTesten viser, at i flere besætninger er der problemer med sengebåsens indretning og funktionalitet. Generelt var der flere sengebåse, der ikke fungerede, end der var sengebåse, der fungerede, hvis man kigger på alle dyr i holdene. To årsager er grund til sengebåsens begrænsede funktionalitet:

- Stor spredning i ungdyrenes størrelse inden for holdene
 - Nogle sengebåse var for små, andre passede nogenlunde og nogle var lidt for store til ungdyrene
- Sengebåsene var mindre end minimumsmål i anbefalingerne
 - Især i hold med større eller store ungdyr
 - Gælder også for homogene hold, dvs. hold med lille spredning i dyrenes størrelse.

3.2 Danske Anbefalinger

Er det lig med den bedste funktionalitet og komfort for ungdyrene, hvis de er indrettet efter anbefalingerne? Ja, det tyder de enkelte opmålinger af sengebåsene på. For eksempel viser resultaterne, at når nakkebomme var placeret lavere og længere tilbage i sengebåsen end anbefalingerne, så gav det problemer for ungdyrene. De næste afsnit viser eksempler på konsekvenserne af forkert indrettede sengebåse.

3.3 Placér nakkebommen hensigtsmæssigt

Nakkebommen er den største synder mht. besværet lægge- og rejse-sig-adfærd. I hold,

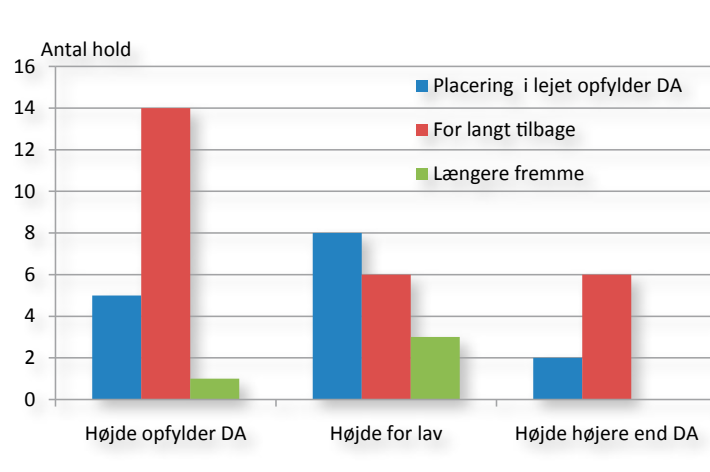
hvor nakkebommen sad lavere og/eller afstande fra nakkebommen til sengebåsens bagkant, var kortere end anbefalingerne, hvilket forekom i langt de fleste hold, lagde og rejste flere af ungdyrene sig lidt besværet eller besværet. Liggende ungdyrs placering i sengebåsene var også påvirket af, hvor i sengebåsen nakkebommen var placeret.

Figur 3.1 er en opsummering af tabel 2.3 og 2.4 i afsnit 2.5: 'Sengebåsenes indretning'. Figuren viser, hvor nakkebommen var placeret i sengebåsene.

20 af nakkebommene havde en højde, der opfylder anbefalingerne, men heraf opfyldte kun fem også anbefalingerne mht. afstanden til bagkanten. 14 af disse nakkebomme var dermed placeret for langt tilbage. I seks hold var højden for lav og nakkebommen var også placeret for langt tilbage.

26 nakkebomme var placeret for langt tilbage. 14 af disse opfyldte anbefalingerne mht. højden over lejet, seks sad for lavt og de sidste seks sad højere end anbefalingerne.

I de følgende afsnit omtales konsekvensen af en uhensigtsmæssig indretning af sengebåsene på lægge- og rejse-sig-adfærd og ungdyrenes placering i sengebåsene. I bilag 6 findes målene på sengebåsene, den observerede lægge- og rejse-sig-adfærd samt ungdyrenes placering i sengebåsene.

Figur 3.1. Nakkebommens samlede placering i sengebåsene vurderet ud fra anbefalingerne.

3.4 Nakkebom og dyr for langt tilbage

I besætning J og I var nakkebommens højde placeret efter anbefalingerne, men nakkebommen var placeret for langt tilbage og sengebåsene var for smalle. I hold D2 i besætning D var nakkebommen også placeret for langt tilbage, samt den sad for lavt. Sengebåsene var også her for smalle. Nakkebommens placering samt sengebåsebredden for besætning J og I samt hold D2 er angivet i tabel 3.1.

Kun i fem ud af 45 hold var nakkebommen placeret korrekt efter anbefalingerne, dvs. at nakkebommen var tilpasset alle kvierne i holdene.

Tabel 3.1. Observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd og placering i sengebåsene i besætninger, hvor nakkebommen er placeret for langt tilbage. 'Højde' angiver nakkebommens højde og 'afstand' er afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant.

Nakkebom placering og sengebåsebredde	Observationer
Besætning J og I: – Højde okay – Afstand for kort – Bredde for smal	– Besværet lægge- og rejse-sig-adfærd (bl.a. hoved i nakkebom og en kvie, der opgav) – Lå ud over bagkant – Halvt i sengebås – halvt på spalter – På skrå – Spalteliggere
Besætning D – hold D2: – Højde for lav – Afstand for kort – Bredde for smal	– Lå op ad bøjlens eller under denne – På skrå – Desværre ingen observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd

Fordi nakkebommen er placeret for langt tilbage, og sengebåsene er for smalle, bliver kvierens lægge- og rejse-sig-adfærd besværet. I hold J1 og J2 var nakkebommen placeret 40 cm længere tilbage end anbefalingerne set i forhold til de største dyr i holdet. Nakkebommen generede kvierne. For eksempel slog en kvie hovedet i nakkebommen, da den rejste sig. En anden kvie måtte også i forbindelse med, at den rejste sig lidt ind over frontrøret med kroppen for at undgå nakkebommen. Frontrøret sad 29 cm over lejet, hvilket heller ikke gør det lettere for kvien at rejse sig.

I besætning I opgav en kvie at lægge sig og en anden endte med at ligge halvt i sengebåsen og halvt på spalterne. Nakkebommens placering medførte, at nogle kvier lå ud over sengebåsens bagkant.

Kvier på skrå blev observeret i besætning I og J og hold D2. Kvierne var nødt til at gå skråt ind i sengebåsene pga. de smalle sengebåse og nakkebommens placering, for at kunne komme ned at ligge.

Figur 3.2. (Venstre) Kvie meget på skrå. En meget smal sengebås, ekstra indsat frontrør, en nakkebom for langt tilbage, samt bjællens udformning er skyld i kviers placering. Kvien har været nødt til at benytte sengebøjens udformning for at kunne komme ned. Hvordan kommer hun op?

Figur 3.3. (Højre) Kvien var længe om at komme ned og endte med at ligge halvt i sengebås og halvt på spalter.

Figur 3.4. Kvier er placeret rigtigt i sengebåsene.

At en smal sengebås kan have negativ indvirkning på kvierens komfort i sengebåsene, som i besætning I og J og hold D2, understreges ved at sammenligne med hold A2. Se tabel 3.2.

Forskellen fra besætning I og J var, at sengebåsebredden i hold A2 opfylder anbefalingerne. Ubesværet lægge-sig-adfærd blev observeret og kvierne lå rigtigt i sengebåsene. Nakkebommen var placeret 20 cm for langt tilbage for de største kvier i holdet, og det havde betydning for en enkelt stor kvie,

Tabel 3.2. Observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd og placering i sengebåsene i hold A2.

Nakkebom placering og sengebåsebredde	Observationer
Hold A2: <ul style="list-style-type: none"> – Højde okay – Afstand for kort – Bredde okay 	<ul style="list-style-type: none"> – Ubesværet lægge sig adfærd – Lidt besværet lægge-sig-adfærd – en stor kvie mødte nakkebommen – Lå rigtigt i sengebåsene

som var i nærheden af nakkebommen, da den lagde sig. For de mindste og mellemste kvier opfyldte sengebåsene anbefalingerne, hvilket er forklaringen på den ubesværede lægge-sig-adfærd, og dyrenes korrekte placering i sengebåsene.

3.5 For lav nakkebom

Konsekvensen af en for lavt placeret nakkebom og for smalle sengebåse blev observeret i besætning K og H (tabel 3.3). Besværet lægge- og rejse-sig-adfærd blev registeret i begge besætninger. I besætning H, hvor nakkebommen desuden også var placeret for langt tilbage, blev spalteliggere observeret.

Figur 3.5. (Venstre) Kvie som lige har rejst sig. Nakkebommen var placeret for lavt.

Figur 3.6. (Højre) For lav nakkebom, som også er placeret for langt tilbage i sengebåsen.

Tabel 3.3. Observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd og placering i sengebåsene i besætninger, hvor nakkebommen var placeret for lavt.

Nakkebom placering og sengebåsebredde	Observationer
Besætning K: – Højde for lav – Afstand okay – Bredde for smal	– Besværet lægge- og rejse-sig-adfærd
Besætning H: – Højde for lav – Afstand for kort – Bredde for smal	– Besværet lægge- og rejse-sig-adfærd – Spalteliggere

3.6 For smalle sengebåse

Som tidligere beskrevet var sengebåsene for smalle i rigtig mange hold. Især i hold med store kvier. Husk på at bredden angivet i anbefalingerne er en minimumsbredde. Figur 3.7 til og med figur 3.10 viser eksempler på for smalle sengebåse i fire besætninger. De smalle sengebåse betød, at kvier lå inde under sengebøjlen og/eller på skrå. Ofte opfyldte nakkebom og frontrør heller ikke anbefalingerne, hvilket

sammen med de smalle sengebåse i særdeleshed bidrog til dyr på skrå.

Et eksempel på at en smal sengebås alene kan betyde dyr på skrå, blev observeret i hold C8. Nakkebommens højde og afstanden til bagkanten, samt det højtstående frontrør, opfyldte anbefalingerne, men sengebåsene var for smalle. Det betød, at fire ud af syv kvier lå på skrå eller under bøjlen.

Når sengebåsene er for smalle, og/eller nakkebommen er placeret for langt tilbage, er flere kvier nødt til at gå på skrå ind i sengebåsene, for at kunne komme ned at ligge. Derved kommer de til at ligge på skrå.

Kvier på skrå har ikke blot sværere ved at komme op og ned i sengebåsene, men har også større risiko for at få skader. De optager også plads i nabosengebåsen, så andre ikke ønsker eller kan benytte sengebåsen.

Figur 3.7. (Venstre) Kvie liggende under bøjlen. Nakkebom og frontrør er placeret efter anbefalingerne, men sengebåsene er 20 cm for smalle.

Figur 3.8. (Højre) For smalle sengebåse, en nakkebom placeret for langt tilbage samt frontrør i bevægelseszone, begrænser kviernes læggesig-adfærd, så de må placere sig forskelligt og tage hensyn til hinandens placering for at undgå sengebåse-inventaret.

Figur 3.9. (Venstre) Stor kvie – for lille sengebås!

Figur 3.10. (Højre) Sengebås ti cm for smal ifølge anbefalingerne. Kvien ligger under bøjlen.

3.7 Høj nakkebom

I de tilfælde hvor nakkebommen var placeret højere end anbefalingerne, lå flere af kvierne for langt fremme. Tabel 3.4 viser tre ek-

sempler på kviernes placering i sengebåse, når nakkebommen er placeret højere end anbefalingerne, og nakkebommens afstand til bagkanten og sengebåsebredden varierer.

Figur 3.11. (Venstre) Sengebåsebredden må heller ikke blive for stor!

Figur 3.12. (Højre) Nakkebomme placeret højere end anbefalingerne. Kvierne ligger for langt fremme i sengebåsene. Indsæt en brystbom.

Tabel 3.4. Observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd og placering i sengebåsene i besætninger, hvor nakkebommen var placeret højere end anbefalingerne.

Nakkebom placering og sengebåsebredde	Observationer
Besætning C: <i>Hold C1:</i> <ul style="list-style-type: none">– Højde højere– Afstand okay– Bredde okay <i>Hold C6:</i> <ul style="list-style-type: none">– Højde højere– Afstand for kort– Bredde okay	<ul style="list-style-type: none">– For langt fremme– På skrå– Ej for langt fremme
Besætning N: <ul style="list-style-type: none">– Højde højere– Afstand okay– Bredde okay eller bred	<ul style="list-style-type: none">– Langt fremme– På skrå

I hold C1 opfyldte nakkebommens afstand til bagkant og sengebåsens bredde anbefalingerne, og det samme gjorde det højt-siddende frontrør stort set også. Men fordi nakkebommen var placeret højt, lå kvierne for langt fremme. Så selvom nakkebommen er placeret korrekt i lejet, gør dens højde, at kvierne kan komme længere frem end ønsket, inden de lægger sig. Muligheden er her at indsætte en brystbom.

I hold C6 var nakkebommen placeret højt, men for langt tilbage i sengebåsen, så derfor lå kvierne ikke for langt fremme. Flere lå derimod på skrå.

I besætning N lå kvierne for langt fremme, fordi nakkebommen sad for højt. Nogle af kvierne lå også på skrå, fordi sengebåsene var lidt for bredde for disse kvier.

3.8 Besætninger der fulgte anbefalingerne

Tabel 3.5 viser eksempler på besætninger med sengebåse, som på langt de fleste punkter opfyldte anbefalingerne. Kvierne lagde og rejste sig stort set ubesværet og de fleste lå også rigtigt i sengebåsene.

Nakkebommen og sengebåsebredden opfyldte anbefalingerne i hold D1. Kvierne lagde sig og rejste sig ubesværet og lå desuden rigtigt i sengebåsene. To frontrør var placeret midt i kvierens bevægelseszone, men havde altså her ingen betydning for kvierens lægge- og rejse-sig-adfærd. Det bør yderligere bemærkes, at kvierne i holdet vejede 100 til 200 kg, dvs. en lille spredning i dyrenes størrelse i holdet.

I hold A1 var sengebåsenes bredde bredere og nakkebommen placeret højere og længere fremme end anbefalingerne og kvierne kunne derfor lægge sig ubesværet. Nakkebommens placering betød, at kvierne lå rigtigt, men også at nogle lå for langt fremme. Her kunne en brystbom være en løsning.

Besætning P og F havde en sengebøjle tilsvarende den, der ses i figur 3.19 i afsnit 3.10 'Frontrør i bevægelseszonen'. Nakkebommen og sengebåsebredden levede stort set op til anbefalingerne, hvorfor også ubesværet lægge- og rejse-sig-adfærd blev observeret. Men bøjleens udformning gjorde, at kvierne placerede sig på skrå eller for langt fremme i sengebåsene. Læs mere herom i afsnit 3.10.

Tabel 3.5. Observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd og dyrenes placering i sengebåsene i besætninger, hvor nakkebommen opfylder, eller er placeret højere og længere fremme end anbefalingerne.

Nakkebom placering og sengebåsebredde	Observationer
Besætning D - hold D1: <ul style="list-style-type: none">– Højde okay– Afstand okay– Bredde okay	<ul style="list-style-type: none">– Ubesværet lægge- og rejse-sig-adfærd– Lå rigtigt
Besætning A - hold A1: <ul style="list-style-type: none">– Højde højere– Afstand længere– Bredde bred	<ul style="list-style-type: none">– Ubesværet lægge-sig-adfærd– For langt fremme, men også kvier der lå rigtigt
Besætning P: <ul style="list-style-type: none">– Højde okay– Afstand okay– Bredde okay eller bred	<ul style="list-style-type: none">– Ubesværet lægge- og rejse-sig-adfærd– På skrå (skyldtes bøjleens udformning)
Besætning F: <ul style="list-style-type: none">– Højde højere eller okay– Afstand okay– Bredde okay eller for smal	<ul style="list-style-type: none">– Stort set alle ubesværet lægge- og rejse-sig-adfærd– På skrå (skyldtes også bøjleens udformning)– For langt fremme (skyldtes også bøjleens udformning)

Figur 3.13. (Venstre) Sengebåse indrettet med lidt større mål end anbefalet i forhold til ungdyrenes størrelse. Kvier lagde sig ubesværet, dog lå flere langt fremme som denne kvie.

Figur 3.14. (Højre) Mindre kvier, som ligger godt i sengebåsene på trods af to frontrør placeret midt i bevægelseszonen. Sengebåsenes bredde og nakkebom opfylder anbefalingerne.

3.9 Ingen nakkebom

I to ud af tre ungdyrhold i en besætning var der ingen nakkebom (figur 3.16 og 3.17). Fraværet af nakkebommen fungerede udmærket, men kun fordi der var monteret en brystbom i sengebåsene, så kvierne blev bremset i at komme for langt frem i sengebåsene. Ungdyrene lægger og rejser sig ubesværet i disse hold.

Figur 3.15. Bøjle og nakkebom placeret højt og det højtiddende frontrør (40 cm over lejet) siddende lige i hovedhøjde. Det betød, at nogle kvier lå ind under bøjlen.

Figur 3.16. (Venstre) Fraværet af nakkebom fungerede fint i denne besætning. Sammenblanding af Jersey og sortbrogede – en udfordring mht. målene på sengebåsene.

Figur 3.17. (Højre) Kvien rejser sig ubesværet i sengebås uden nakkebom.

3.10 Frontrør i bevægelseszonen

En korrekt placering af frontrøret er vigtig for nødvendig frihed foran dyret, så det kan lægge og rejse sig ubesværet. I flere hold var frontrøret eller frontrørene placeret uhensigtsmæssig, så ungdyrene enten kom i karambolage med frontrøret, eller også var frontrøret årsag til at dyrene slog hovedet i nakkebommen, når de lagde eller rejste sig. Flere af disse frontrør sad væsentligt højere end anbefalingerne, ofte 20 til 40 cm over lejet, dvs. midt i dyrenes bevægelseszone ved lægge- og rejse-sig-adfærd.

Ifølge anbefalingerne må der aldrig placeres et frontrør mellem 5-10 og 55 cm over lejet. Et lavtsiddende frontrør må maksimalt pla-

ceres 5 cm over lejet indtil 500 kg legemsvægt, derefter maksimalt 10 cm over lejet. Et højtiddende frontrør flyttes løbende højere op, for f.eks. ungdyr med en legemsvægt på 300 til 400 kg skal et højtiddende frontrør sidde 75 cm over lejet.

Frontrør er kun en del af sengebåse som en nødvendighed for at sengebøjlerne har et fæstepunkt. Frontrør er således ikke til gavn for ungdyret. Derfor er det kedeligt at observere to frontrør i nogle af sengebåsene. To frontrør kan ikke anbefales og bør undgås. Hvis man ønsker at forhindre ungdyrene i at gå igennem sengebåsens front, anbefales det i stedet at benytte en lastrem.

Figur 3.18. Ko-sengebås med lastrem. Stor frihed foran koen, når den lægger og rejser sig.

sidder højt på disse typer, f.eks. 40 og 55 cm over lejet på grund af sengebøjlernes udformning, og dermed lige i hovedhøjde ved dyrenes vippe-frem bevægelse.

Frontrørets placering afhænger meget af sengebøjleens udformning.

Figur 3.19 - 3.22 viser typer af sengebøjle-udformninger, og disse udformningers betydning for frontrørets placering. Frontrørene

Figur 3.23 og 3.24 viser to eksempler på udformninger af sengebøjler, der placerer frontrøret mere hensigtsmæssigt. Frontrøret er tættere på lejet, og giver dermed mulighed for, at dyrene kan placere sig rigtigt i sengebåsene på en ubesværet måde, forudsat at resten af sengebåse-inventaret også følger anbefalingerne. Eksempelvis det lavtsiddende frontrør i figur 3.24. Frontrøret her opfylder anbefalingerne, men det gør sengebåsebredden og målene for nakkebommen ikke, og dermed fungerer frontrøret desværre ikke efter hensigten.

Figur 3.19. (Venstre) Bøjleens udformning gør, at frontrøret sidder højt (40 cm over lejet).

Figur 3.20. (Højre) Frontrøret er placeret højt pga. bøjleens udformning (55 cm over lejet) - lige i ungdyrets hovedhøjde og midt i bevægelseszonen.

Figur 3.21. (Venstre) Konsekvensen af bøjleens udformning og dermed frontrørets placering er, at kvierne placerer sig meget på skrå og under bøjlen. Bøjerne her er tilsvarende den i figur 3.19.

Figur 3.22 (Højre) Kviens hoved og nakke er placeret under frontrøret. Hvordan skal hun komme op uden at komme i karambolage med frontrøret?

Figur 3.23. (Venstre) En indbyggende sengebås med lavtsiddende frontrør og desuden også brystbom.

Figur 3.24. (Højre) En udformning af sengebøjlen der placerer det lavtsiddende frontrør korrekt. Går ungdyrene igennem fronten – indsæt en lastrem.

FarmTesten har ikke fundet frem til, om en bøjletype (bøjleudformning) er bedre end en anden, kun at sengebøjleens udformning har betydning for, hvor frontrøret er placeret. Så om sengebøjlen for eksempel skal have dråbe eller ej for at opnå bedste funktionalitet, har denne FarmTest ikke fundet frem til på baggrund af observationer af lægge- og rejse-sig-adfærd samt ungdyrenes placering i sengebåse.

3.11 Brug brystbom

Mere udbredt brug af brystbom i besætningerne vil med stor sandsynlighed have en positiv indflydelse på sengebåsens funktionalitet og vil blandt andet kunne betyde en

reduktion i antallet af ungdyr, der ligger for langt fremme.

Har sengebåse et lavtsiddende frontrør, som i figur 3.24, vil en brystbom med stor sandsynlighed også kunne løse et eventuelt problem med ungdyr, som går igennem sengebåsens front.

I enkelte besætninger var sengebåsens leje støbt i en størrelse, der også passer til køer. I sådanne sengebåse er det nødvendigt at indsætte en brystbom, for at sengebåse fungerer efter hensigten, og for at undgå at ungdyrene ligger for langt fremme. Desværre var der ikke indsat brystbom i disse sengebåse.

Figur 3.25. (Venstre) En strøet bås, men med gødningsklat og en beskiddet kvie, der ligger for langt fremme. En brystbom vil formentlig gøre underværker.

Figur 3.26. (Højre) Flexibel brystbom. Monteringsmåden gør det muligt at placere brystplanken oven på madrassen.

Figur 3.27. (Venstre) Stolpe placeret midt i sengebåsens bevægelseszone.

Figur 3.28. (Højre) Stolpens placering har tvunget kvien over til den ene side, så hun er nødt til at tage benet over sengebøjlen.

3.12 Stolper

En til to uhensigtsmæssigt placerede stolper midt i sengebåsen i besætningerne, som vist i figur 3.27, er til at leve med. Men hvis stolper forekommer i flere af sengebåse, betyder det færre båse, der er lette for ungdyrene at benytte, og det kan få betydning for ungdyrenes brug af sengebåsen, som vist i figur 3.28. Uheldigt placerede stolper kan helt undgås ved at benytte én stolpe pr. sengebøjle eller ved brug af pilzbøjler (se figur 3.29).

Figur 3.29. Med pilzbøjle undgås generende stolper midt i sengebåsen. Fravær af lavtsiddende frontrør gør det let for kvien at strække benet frem. Hvis det højtiddende frontrør var placeret lidt højere, vil det være endnu bedre.

Figur 3.30. Stort set alle ungdyr ligger på spalterne i dette hold.

Hvis spalteliggere forekommer – så tjek mål og indretning af sengebåsene. Der er stor sandsynlighed for, at sengebåsene ikke lever op til anbefalingerne! Stop det inden det er for sent.

3.13 Spalteliggere

I hold, hvor spalteliggere blev observeret, f.eks. besætning H, I og J, var sengebåsene for små. Det vil sige, at nakkebom, sengebåsebredde og ofte frontrør, ikke opfyldte anbefalingerne. Som omtalt i afsnit 2.6: 'Ungdyrenes placering i sengebåsene' var konsekvensen af spalteliggere hos ungdyrene i en

besætning, at flere af dyrene bliver ved med at være spalteliggere, selv som køer.

3.14 Observér ungdyrene

I besætningen med spalteliggere hos ungdyrene og køerne blev der observeret et andet tegn på, at sengebåsene ikke passede til dyrene: I et hold viste flere dyr intention om at

Figur 3.31. (Venstre) Kl. 9.28 Kvie 1 og 2 forsøger at lægge sig.

Figur 3.32. (Højre) Kl. 10.38. Kvie nr. 1 står i samme sengebåsen. Måske har kvien været væk fra sengebåsen og er kommet tilbage. Kvie nr. 2 er gået. Andre kvier har lagt sig.

Figur 3.33. (Venstre) Kl. 10.40. Kvie nr. 1 har forladt sengebåsen. Kvie nr. 3 ønsker i stedet at komme ned og ligge i den samme sengebås.

Figur 3.34. (Højre) Kl. 10.54. Kvie nr. 3 er nu også gået fra sengebåsen. Kvie nr. 2 forsøger i stedet at komme ned i sengebåsen.

Figur 3.35. (Venstre) Kl. 11.10. Kvie nr. 1 forsøger at lægge sig i en ny sengebås et andet sted i sengebåserækken.

Figur 3.36. (Højre) Kl. 11.11. Kvie nr. 2 står stadig i sengebåsen mellem de to mørke kvier.

lægge sig, men kom aldrig ned at ligge. Sengebåsene var for smalle, nakkebommen for lav og placeret alt for langt tilbage, og det lavtsiddende frontrør sad lidt for højt. Figur 3.31 til og med 3.36 viser en billedserie over et tidsforløb, hvor tre kvier viste intention om at komme ned at ligge i sengebåsene.

3.15 Brug strøelse

Al for mange sengebåse var beskidte og fugtige af gødning. Kun halvdelen af besætningerne renholdte sengebåsene, og af disse var der endnu færre, der også strøede. Opfordringen må være at holde sengebåsene fri for gødning og benytte en god mængde strøelse. Desuden bør der være en blød og deformerbar madras i sengebåsene.

3.16 Uhomogene hold

Som tidligere nævnt var spredningen i dyrenes alder og dermed dyrenes størrelse meget stor i flere af holdene. Det giver en udfordring i at tilpasse sengebåsene til alle dyr. I besætningerne passede båsene oftest bedst til de mindste dyr i holdet, hvorimod de større dyr havde problemer.

Er der stor spredning i dyrenes størrelse, må nakkebommen hellere være placeret lidt højere og længere fremme, samt sengebåse være bredere end anbefalingerne, i stedet for små senge til nogle af dyrene i holdet. Dermed passer sengebåsene også til de store dyr i holdet.

Undgå så vidt muligt for stor spredning i dyrenes størrelse i holdene. Neden for er givet et forslag til opdeling af ungdyrene.

Forslag til holdopdeling af ungdyrene:

- Små kvier (6)7-8 mdr.
- Kvier 9-12 mdr.
- Løbekvier 13-16 mdr.
- Drægtige kvier 17-21 mdr.
- Højdrægtige kvier 22-24 mdr.

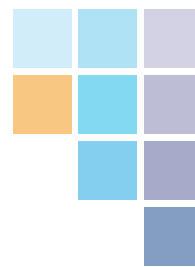
I forhold til ovenstående kan der alternativt være to hold mellem 'små kvier' og 'løbekvier', dvs. to hold 'kvier', og evt. også to løbehold (henholdsvis løbet første og anden gang), hvis det er en stor besætning.

Er der stor spredning i dyrenes størrelse i holdet, kan holdet, hvis pladsen er til det, alternativt opdeles i to hold med en låge imellem, så spredningen mindskes.

3.17 Anbefalinger

Krav til nakkebommen:

- Nakkebommen må ikke sidde for langt tilbage i sengebåsen
- FarmTesten viser, at afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant skal opfylde anbefalingerne for alle dyr i holdet. Nakkebommen kan undtagelsesvis være nogle centimeter for lav i forhold til anbefalingerne. Hovedreglen er dog, at både højden og afstanden til bagkanten bør opfylde anbefalingerne. Det kan være vanskeligt at sikre, at sengebåsene passer til alle dyr, hvis der er stor spredning i dyrenes størrelse. En brystbom kan evt. være med til sikre, at de mindste dyr ikke ligger for langt fremme, når nakkebommen er placeret til de største dyr. Opdeling af dyrene i to eller flere hold vil være den bedste løsning.
- Start evt. med at sætte nakkebommen langt frem, og evt. lidt højere – det invit-

Figur 3.37. Nakkebommens højde opfylder anbefalingerne, men nakkebommen er placeret for langt tilbage i sengebåsen. Kvien ligger ud over sengebåsens bagkant.

Brug Danske Anbefalinger

Analyserne viser, at hvis anbefalingerne for indretning af sengebåse til ungdyr følges, opnås den bedste funktion af sengebåsene og dermed god komfort for ungdyrene. Brug derfor anbefalingerne ved indretning af sengebåse til ungdyr.

Husk jævnlig tilpasning efterhånden som dyrene vokser, så størrelsen på ungdyr og sengebåse passer sammen.

erer ungdyrene til at benytte senge. Ryk nakkebommen tilbage, når ungdyrene er fortrolige med sengebåsene

Placér nakkebommen langt fremme og højt nok til ikke at forstyrre kvien. Lad i stedet kvien blive ledt på plads af en brystplanke.

Krav til sengebåsens bredde:

- Anbefalingerne for sengebåsens bredde er minimumsmål, så disse mål bør sengebåsene opfylde – også for de største dyr i holdet
- Sengebåsen kan med fordel gøres en lille smule bredere end minimumskravet.

Krav til frontrør:

- Frontrør må ikke placeres mellem 5 (10) og 55 cm over lejet – anvend i stedet en lastrem hvis nødvendigt. Se Danske Anbefalinger for placering af denne.
- Giv ungdyrene så meget friplads foran i sengebåsene som muligt
- Undgå så vidt så muligt to frontrør i sengebåsene.

Krav til brystbom

- Brug brystbom – den hjælper ungdyrene til at placere sig korrekt i sengebåsen
- Brystbom er effektiv i hold med spredning i ungdyrene størrelser, fordi den især leder de mindste dyr i holdet godt på plads i sengebåsen, så de ikke ligger på skrå eller for langt fremme. Brystbommen kan dog ikke løse problemet med en al for stor spredning i dyrenes størrelse. Løsningen er i stedet at opdele ungdyrene i flere homogene hold mht. deres størrelse

Brug ti minutter på observation af ungdyrene i din stald – det vil fortælle meget om sengebåsenes indretning og funktion.

Figur 3.38. For smal sengebås med to frontrør i bevægelseszonen.

FarmTest

4. Baggrund og formål

Flere og flere ungdyr opstaldes i løsdrifts-stalde med sengebåse. Enten i nybyggede løsdriftsstalder eller eksempelvis i løsdrifts-stalde til køer, der ændres til kvæstald. Sengebåse til køer er tidligere belyst i 'FarmTest kvæg nr. 22 - 2006: Indretning og funktion af sengebåse'. Opstaldning af flere og flere ungdyr i sengebåse, udløser derfor et behov for fokus på sengebåse til ungdyr.

Som udgangspunkt skal sengebåsen leve op til, at ungdyret frit kan rejse og lægge sig i en uafbrudt bevægelse, uden at møde forhindringer og/eller pådrage sig skader. Størrelsen af sengebåse bør derfor tilpasses dyrenes størrelse, hvilket stiller krav til udformning samt fleksibilitet i holdopdelingen i staldsystemet. Inventarfirmaer leverer sengebøjler til ungdyr i forskellige størrelser til forskellige aldersgrupper. Det anbefales at kalve indsættes ved seks måneders alderen i sengebåse med en bestemt størrelse sengebøjle, og flyttes efter størrelse og alder til større sengebøjler og -båse.

Udfordringen med ungdyr i sengebåse, i forhold til køer i sengebåse, ligger i, at ungdyrene vokser. Derfor bør ungdyrene inddeles i hold efter størrelse og dertil passende sengebåse.

I 'Danske Anbefalinger- Indretning af stalde til kvæg' findes mål på sengebåse til ungkvæg, opdelt i syv vægtintervaller fra 100 kg til over 600 kg legemsvægt. Danske Anbefalinger anbefaler brug af sengebåse til ungkvæg fra seks måneders alderen. For beskrivelse af begreberne sengebøjle, frontrør, nakkebom mm. henvises til 'FarmTest kvæg nr. 22 - 2006: Indretning og funktion af sengebåse'.

Men hvordan ser det ud i besætningerne? Bliver anbefalinger anvendt i besætningerne? Giver sengebåse tilpasset anbefalingerne den bedste funktionalitet og komfort for ungdyrene? Eller fungerer sengebåse, der ikke følger anbefalingerne, lige så godt?

Denne FarmTest ønsker ved besøg i kvægstalde at belyse og vurdere indretning og funktion af sengebåse til ungdyr. Formålet er at undersøge, om

- sengebåsene er tilpassede, så ungdyrenes og sengebåsens størrelse passer sammen?
- ungdyrene kan lægge og rejse sig ubesværet?
- sengebåsene giver skader på ungdyrene?
- sengebåsene opfylder Danske Anbefalinger og giver sengebåse, der opfylder anbefalingerne, den bedste funktionalitet og komfort for ungdyrene?

FarmTest

5. Farmtestens gennemførelse

Dataindsamling omfattede opmåling af sengebåse, vurdering af sengebåsens indretning og funktion, samt registrering af ungdyrenes brug af sengebåse ved besøg hos en række kvægbrugsbesætninger. 18 besætninger, med gennemsnitlig 122 ungdyr, fordelt på i alt 47 hold blev besøgt. Den ældste ungdyrstald var fra 1997 og den nyeste opført i december 2006 (figur 5.1).

Besætningerne var udvalgt på baggrund af referencelister fra inventarfirmaerne over besætninger, hvortil de har solgt ungdyrbøjler. To besætninger pr. firma blev besøgt.

Følgende inventarfirmaer deltog i undersøgelsen:

Brouwers Equipment
Dan Egtved A/S
De Boer Stalinrichting B.V.
DeLaval A/S
Fremtidens Staldinventar A/S
HZ Skibelund
Jyden Bur A/S (Jyden)
Seem Staldinventar A/S
VJ Staldinventar

I bilag 1 ses en markedsoversigt over de deltagende firmaers udvalg af sengebøjler til ungdyr, samt produktblade for hver enkel ungdyrbøjle (bilag 2).

5.1 Interview samt opmåling og vurdering af sengebås og ungdyr

Foruden interview af kvægbrugeren, opmålte rådgiveren sengebåse og vurderede deres indretning og funktion samt observerede ungdyrenes brug af sengebåse.

Interviewundersøgelsen af kvægbrugeren fokuserede primært på:

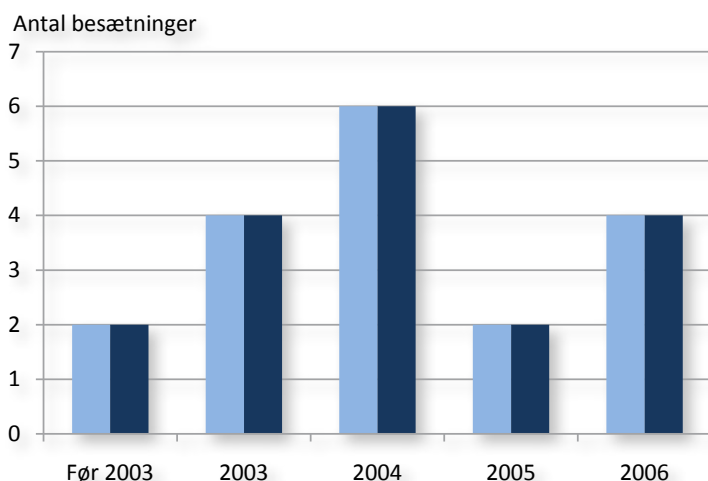
- Montering og efterfølgende justering af inventar i sengebåsen
- Renholdelse af sengebåse og vurdering af denne
- Vurdering af ungdyrenes renhed
- Fordele og ulemper ved sengebåsen herunder skader på ungdyrene forårsaget af bøjlen
- Tilfredshed med sengebåsen generelt
- Tilfredshed med service i forbindelse med køb og montering generelt

5.2 Analyse af sengebåsens indretning og funktion

Sengebåsens længde og bredde samt placering af nakkebom, frontrør og evt. brystbom blev sammenholdt med dyrenes størrelse (omregnet til legemsvægt) og analyseret ud fra 'Indretning af stalde til kvæg – Danske Anbefalinger' fra 2001 eller 2005. Staldens byggeår afgjorde, hvilken udgave af anbefalinger sengebåse blev vurderet ud fra. Legemsvægten blev bestemt ud fra gennemsnitsmål af krydshøjden af mindst tre kvier i hvert hold; den mindste, den største og en af de mellemste. I bilag 3 findes figurer til omregning af krydshøjden til legemsvægt.

Størstedelen af ungdyrene havde sengebåse bestående af ungdyrbøjler. I enkelte besætninger gik de største ungdyr i sengebåse med kobøjler, men hvor sengebåse var indrettet til ungdyr. I bilag 4 findes en oversigt over anbefalede mål (Danske Anbefalinger 2005) på sengebåse til kalve og ungdyr. To besætninger, B og Q, indgik kun delvist i analyserne af sengebåsens indretning og funktion. Staldene til ungdyrene i disse besætninger er bygget i henholdsvis 2000 og 1997, og sengebåse burde således analyseres med udgangspunkt i 2. udgave af Dan-

Figur 5.1. Staldenes byggeår.

ske Anbefalinger fra 1995. Da denne udgave af anbefalingerne ikke indeholder mål for nakkebom og frontrør til ungdyr, blev sengebåsenes længde og bredde kun analyseret for disse besætninger.

Besætning R havde tyrekalve til slagteproduktion i sengebåsene. Derfor blev sengebåsene ikke opmålt, og besætningen indgik ikke direkte i analyserne, men i den overordnede vurdering af sengebåsenes indretning og funktion.

I besætninger, hvor ungdyrene var opdelt i fem-seks eller flere hold, kunne målene på sengebåsene være ens i to hold, og det samme galt stort set også dyrenes størrelse. Begge hold blev derfor ikke observeret mht., hvordan kvierne fungerer i sengebåsene, og opmåling af sengebåsene blev kun foretaget for det ene hold. Bilag 5 viser en figur over antallet af hold af ungdyr i besætningerne A til Q (f.eks. havde besætning A to hold: hold A1 og A2) og ungdyrenes legemsvægt indenfor holdene. Kun hold, hvor sengebåsene blev opmålt og ungdyrene observeret, er medtaget i figuren.

5.3 Dyrenes placering i sengebåsen samt lægge- og rejse-sig-adfærd

Rådgivers opmåling og vurdering af sengebås og ungdyr omhandlede:

- Type og udformning af ungdyrbøjler
- Opmåling af sengebåsen
 - Bredde og længde
 - Placering af nakkebom, frontrør og brystbom
 - Slid og skader på inventar
- Vurdering af renholdelse af sengebås
- Vurdering af ungdyrenes renhed
- Registrering af eventuelle skader
- Lægge- og rejse-sig-adfærd
- Ungdyrenes placering i sengebåsen

Dyrenes placering i båsene, samt deres lægge- og rejse-sig-adfærd, blev vurderet af rådgiveren. Lægge- og rejse-sig-adfærden blev bedømt som enten ubesværet, lidt besværet eller besværet, alt efter hvor let ungdyret kom op og ned i sengebåsen.

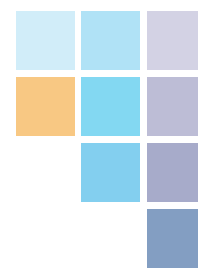
Ubesværet: dyret lagde eller rejste sig på en naturlig måde i en uforstyrret vippe frem

bevægelse, uden at skulle undvige eller kom i kontakt med sengebåse-inventaret.

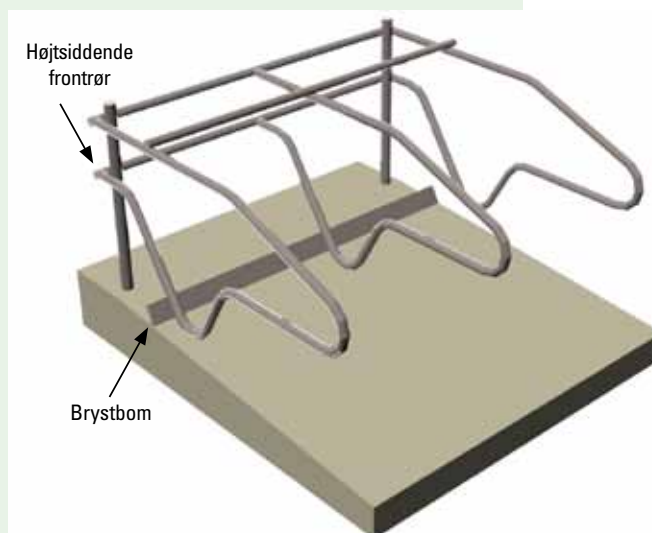
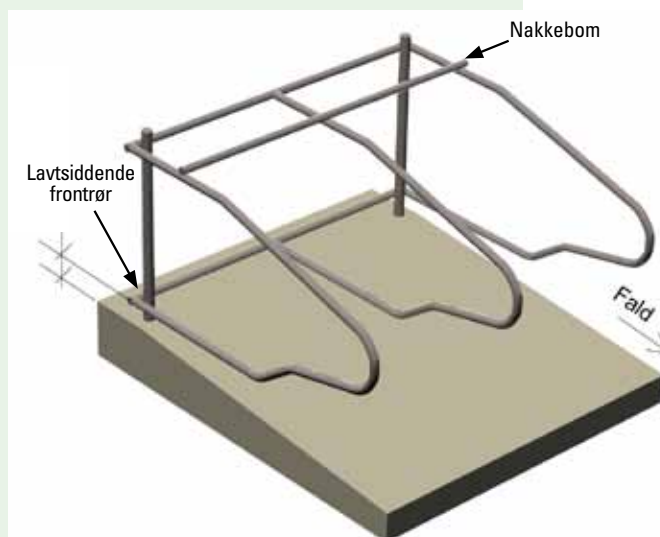
Lidt besværet: sengebåse-inventaret, f.eks. nakkebommen, frontrør, bøjle, stolpe eller spær, påvirkede måden, hvorpå dyret lagde eller rejste sig, så dyret var forstyrret i sit naturlige bevægelsesmønster.

Besværet: sengebåse-inventaret begrænsede lægge- og rejse-sig-adfærden så meget, at dyret ikke kunne undvige inventaret og slog hovedet, nakke eller lignende i dette. Ungdyr, der opgav at lægge sig, blev også bedømt som besværet.

I bilag 6 findes tabeller over observeret lægge- og rejse-sig-adfærd, ungdyrenes placering i sengebåsene og målene for sengebåsebredden, nakkebom og frontrør.

Figur 5.2. To illustrationer af sengebåse.

Bilagsoversigt

Bilag 1. Markedsoversigt

Bilag 2. Produktblade

- Brouwers Equipment
- Dan Egtved A/S
- Royal De Boer Stalinrichting B.V. (De Boer)
- DeLaval A/S
- Fremtidens Staldinventar A/S
- Jyden Bur A/S
- Seem Staldinventar A/S
- Spinder Stalinrichting B.V
- Spinder Stalinrichting B.V
- VJ Staldinventar
- VJ Staldinventar
- VJ Staldinventar

Bilag 3. Alder-/højderelation og alder-/vægtrelation for RDM, SDM og Jersey

Bilag 4. Mål på sengebåse til kalve og ungdyr

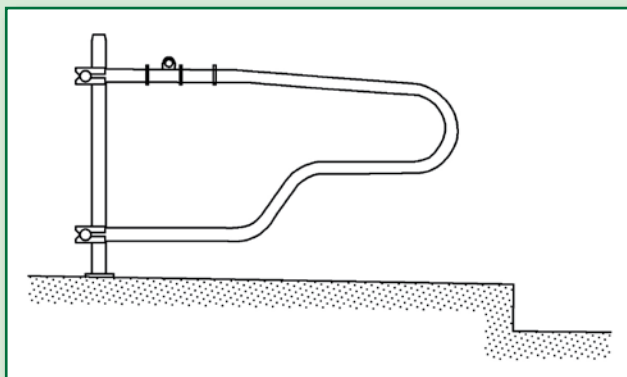
Bilag 5. Oversigt over ungdyrenes vægt i besætning A til Q, i de hold, hvor sengebåsene blev opmålt

Bilag 6. Mål på sengebåse-inventar og observationer af ungdyrene

Bilag 1. Markedsoversigt

Produktnavn	Producent	Forhandler i Danmark	Bøjletype og frontrør
Brouwers - Frithængende ungdyr	Brouwers Equipment	A/S S.A. Christensen & Co.	Frithængende bøjle med lavt- og højtsiddende frontrør
Dan Egtved FV2 - Ungdyr	Dan Egtved A/S	Dan Egtved A/S	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør
De Boer Ungdyrbøjle	Royal De Boer Stalinrichting B.V. (De Boer)	De Boer Dansk kontaktperson: Watze Roorda	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør
DeLaval sengebøjle CFH2 til kalve, ungdyr og kvier	DeLaval A/S	DeLaval A/S	Frithængende bøjle med højtsiddende frontrør
Fremtidens Staldinventar Frithængende	Fremtidens Staldinventar A/S	Fremtidens Staldinventar A/S	Frithængende bøjle med to frontrør
Jyden Bur Type 6K - Ungdyr	Jyden Bur A/S	Jyden Bur A/S	Frithængende bøjle med højtsiddende frontrør
Seem Ungdyrbøjle	Seem Staldinventar A/S	Seem Staldinventar A/S	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør
HZ Skibelund Komfort - Ungdyr	Spinder Stalinrichting B.V	HZ Skibelund	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør
HZ Skibelund Profit - Ungdyr	Spinder Stalinrichting B.V	HZ Skibelund	Pilzbøjle med højtsiddende frontrør
VJ Staldinventar Type 5 til kalve	VJ Staldinventar	VJ Staldinventar	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør
VJ Staldinventar Type 6 til ungdyr	VJ Staldinventar	VJ Staldinventar	Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør eller frithængende med en stolpe pr. bøjle
VJ Staldinventar Type 6 variabel til ungdyr	VJ Staldinventar	VJ Staldinventar	Frithængende bøjle med variabelt, lavtsiddende frontrør

Brouwers Frithængende – ungdyr

Producent og forhandler

Brouwers Equipment
v/ eksportmanager Marcel Groot Boerle
Vejlevej 30
7300 Jelling
Telefon: 7577 3643
Mobil - Danmark: 2182 5189
Mobil - Int.: 00 31 64 67 21 23 1
E-mail:
m.grootboerle@brouwersequipment.com
Hjemmeside:
www.brouwersequipment.com

Forhandler

A/S S.A. Christensen & Co.
Nordre Havnevej 2
6000 Kolding
Telefon: 7552 3666
Fax: 7552 0805
E-mail: sac@sac.dk
Hjemmeside: www.sac.dk
Kontaktperson: Claus Brinks
Mobil: 2169 9348
E-mail: cb@sac.dk

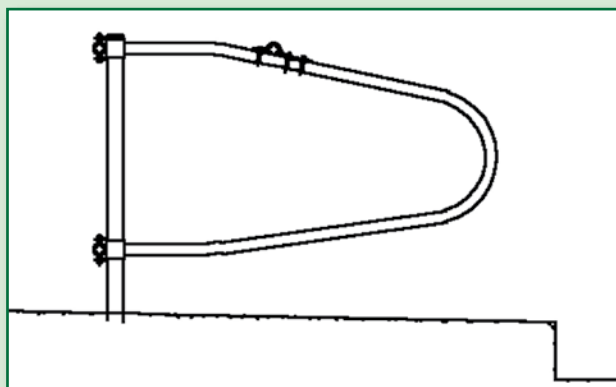
Beskrivelse:

Frithængende bøjle med både lavt- og højsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata:

Længde bøjle:	Kan leveres i fem standardlængder på henholdsvis 135, 155, 170, 180 og 190 cm. Laves dog oftere efter individuelle mål
Tykkelse bøjle:	Sengebøjle 135-155 cm: 1½" Sengebøjle 170-190 cm: 2" (60,3 * 3,65)
Højde bøjle:	Sengebøjle 135 cm: 80 cm Sengebøjle 155 cm: 100 cm Sengebøjle 170 cm: 100 cm Sengebøjle 180 cm: 110 cm Sengebøjle 190 cm: 110 cm
Tykkelse nakkebom:	1½"
Højde nakkebom:	Afhænger af dyrets størrelse
Tykkelse frontrør:	Sengebøjle 135 cm: 1½" Sengebøjle 155-190 cm: 2"
Højde frontrør:	Afstemmes efter dyrets højde
Længde stolpe:	1,5 m (1,2 m over gulv)
Tykkelse stolpe:	2½"
Vejledende pris (2009):	
Enkelt række:	Sengebøjle 135 cm: 520 kr. pr. sengebås Sengebøjle 155 cm: 620 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 720 kr. pr. sengebås Sengebøjle 180 cm: 720 kr. pr. sengebås Sengebøjle 190 cm: 740 kr. pr. sengebås
Dobbelt række:	Sengebøjle 135 cm: 430 kr. pr. sengebås Sengebøjle 155 cm: 530 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 570 kr. pr. sengebås Sengebøjle 180 cm: 630 kr. pr. sengebås Sengebøjle 190 cm: 630 kr. pr. sengebås

Dan Egtved FV2 – Ungdyr

Producent og forhandler

Dan Egtved A/S
 Hejlskovbjerg 1
 6040 Egtved
 Telefon: 7555 1366
 Fax: 7555 2527
 E-mail: dan@dan-egtved.dk
 Hjemmeside: www.dan-egtved.dk

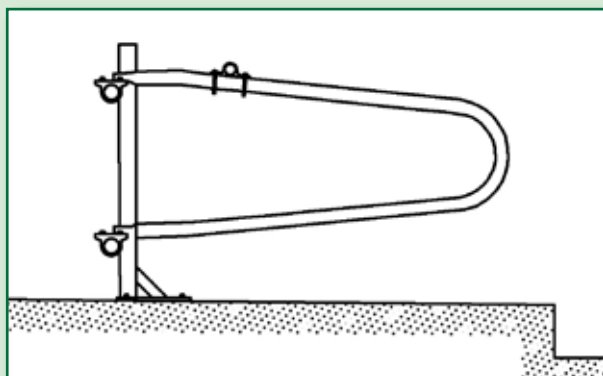
Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør. En stolpe for ca. hver 2,5 meter. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

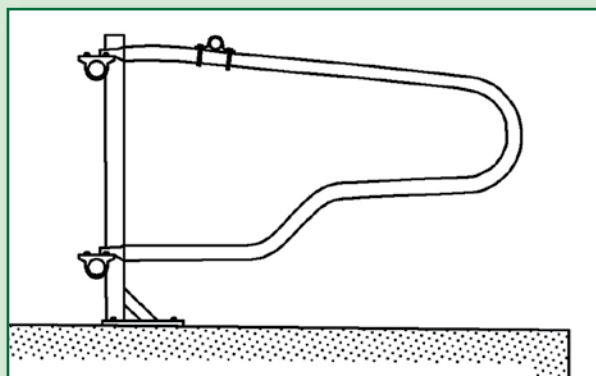
Hoveddata

Længde bøjle:	Kan leveres i flere forskellige længder. Tilpasses individuelt alt afhængig af lejets længde. Størrelsen spænder fra 160 til 260 cm i spring på 10 cm
Tykkelse bøjle:	1½"
Højde bøjle:	Kalve ½-2 måneder: 75 cm til overkant af bøjle Kalve 2-6 måneder: 80 cm til overkant af bøjle Kvier 6-15 måneder: 100 cm til overkant af bøjle Kvier 15-22 måneder: 110 cm til overkant af bøjle
Tykkelse nakkeboom:	1½"
Højde nakkeboom:	Kalve ½-2 måneder: 80 cm Kalve 2-6 måneder: 85 cm Kvier 6-15 måneder: 105 cm Kvier 15-22 måneder: 115 cm
Tykkelse frontrør:	1½"
Længde stolpe:	1,4 m (1,1-1,2 m over gulv)
Tykkelse stolpe:	70*70*4 mm
Vejledende priser (2009):	Kalve ½-2 måneder: 520 kr. pr. sengebås Kalve 2-6 måneder: 540 kr. pr. sengebås Kvier 6-15 måneder: 575 kr. pr. sengebås Kvier 15-22 måneder: 610 kr. pr. sengebås (660 kr. pr. sengebås, hvis der anvendes 2" rør)

De Boer ungdyrbøjle

Bøjlelængde 170 cm.

Bøjlelængde 180 cm.

Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i fire standardlængder på henholdsvis 135, 160, 170 og 180 cm. Længderne 135, 160 og 170 cm har en bøjleudformning lig med den viste 170 cm bøjle. Bøjleudformningen for 180 cm bøjlen - se illustration

Tykkelse bøjle: Sengebøjle 135 og 160: 1½"
Sengebøjle 170 og 180: 2"

Højde bøjle: Sengebøjle 135 cm (½-5 mdr.): 52 cm
Sengebøjle 160 cm (5-12 mdr.): 65 cm
Sengebøjle 170 cm (10-16 mdr.): 65 cm
Sengebøjle 180 cm (16-22 mdr.): 82 cm
Afstemmes hver gang til den enkelte størrelse afhængig af ungdyrenes størrelse

Tykkelse nakkebom: 1½"

Højde nakkebom: Sengebøjle 135 cm: 75 cm
Sengebøjle 160 cm: 90 cm
Sengebøjle 170 cm: 100 cm
Sengebøjle 180 cm: 110 cm

Tykkelse frontrør: Sengebøjle 135 og 160 cm: 1½"
Sengebøjle 170 og 180 cm: 2"

Højde frontrør Sengebøjle 135 cm: 22 cm
Sengebøjle 160 cm: 24 cm
Sengebøjle 170 cm: 24 cm
Sengebøjle 180 cm: 25 cm

Længde stolpe: Sengebøjle 135-160 cm: 1,2 m (0,95 m over gulv)
Sengebøjle 170-180 cm: 1,45 m (1,2 m over gulv)

Tykkelse stolpe: Sengebøjle 135-160 cm: 2"
Sengebøjle 170-180 cm: 2½"

**Vejledende pris
(2009):**

Enkelt række: Sengebøjle 135 cm: 470 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 160 cm: 555 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 170 cm: 710 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 180 cm: 785 kr. pr. sengebås

Dobbelt række: Sengebøjle 135 cm: 390 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 160 cm: 460 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 170 cm: 555 kr. pr. sengebås
 Sengebøjle 180 cm: 615 kr. pr. sengebås

Producent og forhandler

Royal De Boer Stalinrichting B.V.

Vestaweg 5

8938 AV Leeuwarden

Postbus 1512

8901 BV Leeuwarden

Telefon: 00 31 58 23 32 000

Fax: 00 31 58 23 21 001

E-mail: info@deboerstal.com

Hjemmeside: www.deboerstal.com

Dansk Kontaktperson: Watze Roorda

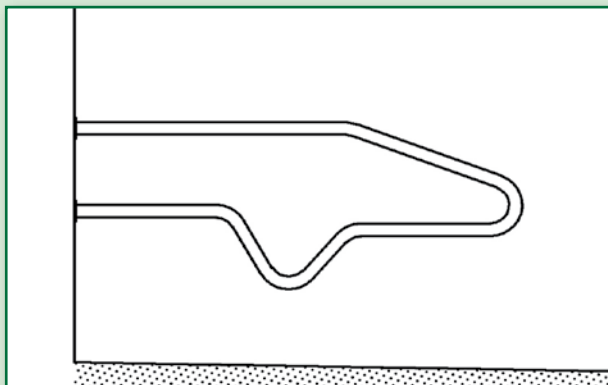
Telefon: 9751 0831

Mobil: 2062 6505

Fax: 9614 7033

E-mail: watze.roorda@deboerstal.com

DeLaval sengebøjle CFH2 til kalve, ungdyr og kvier

Producent og forhandler

DeLaval A/S
 Tårnvej 100, Gl. Højen
 7100 Vejle
 Telefon: 79 41 31 88
 Fax: 75 86 32 25
 E-mail: info@delaval.com
 Hjemmeside: www.delaval.com

Beskrivelse

Frithængende bøjle med højsiddende frontrør og dråbe, som også kan stolpemonteres. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række. Modellen laves i seks forskellige størrelser som dækker fra kalv til køer.

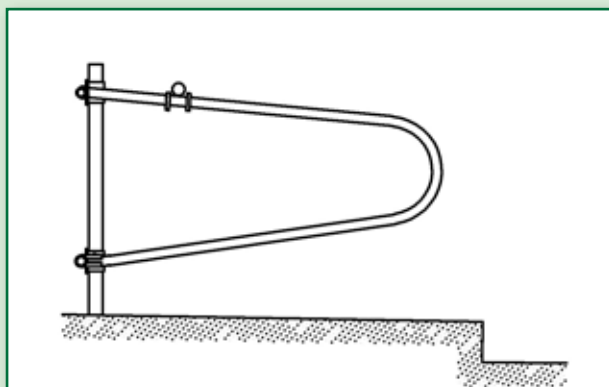
Hoveddata

Længde bøjle:	Leveres i tre standardlængder på henholdsvis 130, 150 og 170 cm
Tykkelse bøjle:	1½"
Højde bøjle:	Sengebøjle 130 cm: 50 cm høj med 25 cm cc beslag for frontrør/stolpe Sengebøjle 150 cm: 65 cm høj med 25 cm cc beslag for frontrør/stolpe Sengebøjle 170 cm: 74,5 cm høj med 30 cm cc beslag for frontrør/stolpe
Tykkelse nakkebom:	1½"
Højde nakkebom:	Sengebøjle 130 cm: 75-80 cm Sengebøjle 150 cm: 95-100 cm Sengebøjle 170 cm: 110-115 cm
Tykkelse frontrør:	1½"
Længde stolpe:	138 cm (støbes i ca. 25 cm dybde)
Tykkelse stolpe:	70*70*4 mm

Vejledende priser (2009):

Enkelt række på 7x7 stolpe:	Sengebøjle 130 cm: 845 kr. pr. sengebås Sengebøjle 150 cm: 901 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 926 kr. pr. sengebås
Dobbelt række på 7x7 stolpe:	Sengebøjle 130 cm: 656 kr. pr. sengebås Sengebøjle 150 cm: 717 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 742 kr. pr. sengebås
Enkelt række på frontrør:	Sengebøjle 130 cm: 737 kr. pr. sengebås Sengebøjle 150 cm: 896 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 916 kr. pr. sengebås
Dobbelt række på frontrør:	Sengebøjle 130 cm: 593 kr. pr. sengebås Sengebøjle 150 cm: 703 kr. pr. sengebås Sengebøjle 170 cm: 724 kr. pr. sengebås

Fremtidens staldinventar – frithængende

Producent og forhandler
 Fremtidens Staldinventar A/S
 Rypevej 4
 8870 Langå
 Telefon: 86 46 11 55
 Fax: 86 46 18 70
 E-mail: post@fremtiden-as.dk
 Hjemmeside: www.fremtiden-as.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med to frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

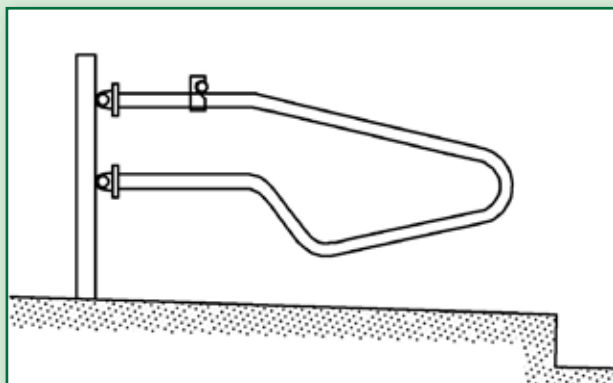
Hoveddata

Længde bøjle:	Kan leveres i længder fra 125-230 cm. Laves efter individuelle mål
Tykkelse bøjle:	1½" og 2" efter ønske
Højde bøjle:	Afhængig af dyrets størrelse
Tykkelse nakkebom:	1½"
Højde nakkebom:	Afhængig af dyrets størrelse
Tykkelse frontrør:	1 ½" eller 2"
Længde stolpe:	1,5 m (1,2 m over gulv)
Tykkelse stolpe:	70*70*4 mm

Vejledende priser (2009):

Enkelt og dobbelt række:	1½": 755 kr. pr. sengebås
	2": 875 kr. pr. sengebås

Jyden Bur Type 6K – ungdyr

Producent og forhandler

Jyden Bur A/S
 Idomvej 2, Bur
 7570 Vemb
 Telefon: 9748 4099
 Fax: 9748 4094
 E-mail: jydenbur@jydenbur.dk
 Hjemmeside: www.jydenbur.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med højsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i fem standardlængder: 125, 140, 155 (155 cm bøjlen findes i to udformninger; model "kalv" og en model "kvie") og 170 cm

Tykkelse bøjle: 1½"

Højde bøjle: Sengebøjle 125-155 cm: 35 cm
 Sengebøjle 170-180 cm: 35 cm
 Afstanden er mellem de vandret liggende frontrør

Tykkelse nakkebom: 1½"

Højde nakkebom: Afpasses den enkelte dyregruppe

Tykkelse frontrør: Sengebøjler 125-155 cm: 1½"
 Sengebøjler 155-170 cm: 1½"

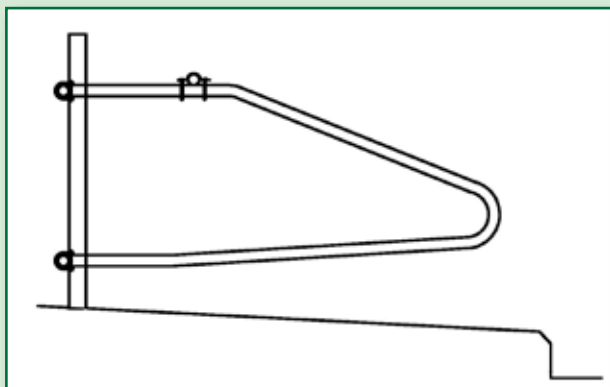
Længde stolpe: 1,6 m (1,3 m over gulv)

Tykkelse stolpe: 2½" (gods 4,5)

Vejledende pris (2009):

Ej oplyst

Seem Ungdyrbøjle

Producent og forhandler

Seem Staldinventar a/s
 Industrivej 7-9
 6510 Gram
 Telefon: 7482 2700
 Fax: 7482 3309
 E-mail: seem@seem.com
 Hjemmeside: www.seem.com

Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i fire standardlængder på henholdsvis 164, 189, 199 og 226 cm. Alle bøjler kan også leveres ± 10 cm

Tykkelse bøjle: 1½"

Højde bøjle: Sengebøjle 6-10 mdr: 55 cm mellemrum
 Sengebøjle 10-18 mdr: 75 cm mellemrum
 Sengebøjle 18-22 mdr: 82 cm mellemrum

Tykkelse nakkebom: 1½"

Højde nakkebom: Sengebøjle 6-10 mdr: 80 cm
 Sengebøjle 10-14 mdr: 95 cm
 Sengebøjle 14-18 mdr: 105 cm
 Sengebøjle 18-22 mdr: 110 cm

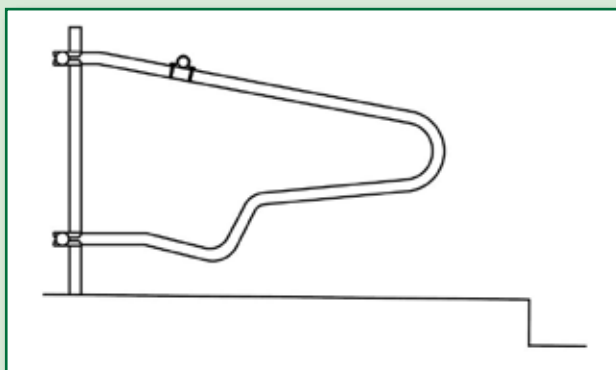
Tykkelse frontrør: 1½"

Længde stolpe: 150 cm/180 cm

Tykkelse stolpe: 2½" (damprør)

Vejledende pris (2009): Ej oplyst

HZ Skibelund Komfort – Ungdyr

Producent

Spinder stalinrichting b.v
 Reitsmastraat 48
 9281 LE Harkema
 Postbus 22
 9280 AA Harkema
 Tlf. 00 31 51 23 69 163
 00 31 51 23 69 160
 Fax: 00 31 51 23 64 244
 E-mail: info@spinder.nl
 Hjemmeside: www.spinder.nl

Forhandler

HZ Skibelund
 Skibelundvej 14
 6500 Vojens
 Telefon: 7487 1632
 Fax: 7487 1559
 E-mail: hz-skibe@tdcadsl.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i fire standardlængder på henholdsvis 140, 165 og 175 cm

Tykkelse bøjle: Sengebøjle 140-165 cm: 1½"
 Sengebøjle 175 cm: 2"

Højde bøjle: Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 65 cm mellemrum
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 80 cm mellemrum
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 83 cm mellemrum

Tykkelse nakkebom: 1½"

Højde nakkebom: Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 80 cm
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 100 cm
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 106 cm

Tykkelse frontrør: 2"

Højde frontrør: Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 15 og 80 cm
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 20 og 100 cm
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 23 og 106 cm

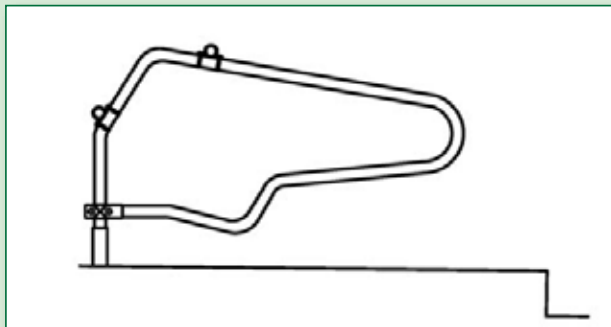
Længde stolpe: 1,4 m (1,20 m over gulv)

Tykkelse stolpe: 2" (placeret med ca. 2,5 m afstand)

Vejledende pris (2009)

Ej oplyst

HZ Skibelund Profit - Ungdyr

Producent

Spinder stalinrichting b.v
 Reitsmastraat 48
 9281 LE Harkema
 Postbus 22
 9280 AA Harkema
 Tlf. 00 31 51 23 69 163
 00 31 51 23 69 160
 Fax: 00 31 51 23 64 244
 E-mail: info@spinder.nl
 Hjemmeside: www.spinder.nl

Forhandler

HZ Skibelund
 Skibelundvej 14
 6500 Vojens
 Telefon: 7487 1632
 Fax: 7487 1559
 E-mail: hz-skibe@tdcadsl.dk

Beskrivelse

Pilzbøjle med højtsiddende frontrør. Kan monteres i enkelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i fire standardlængder på henholdsvis 120, 140, 165 og 175 cm

Tykkelse bøjle: Sengebøjle 120-165 cm: 1½"
 Sengebøjle 175 cm: 2"

Højde bøjle: Sengebøjle 120 cm (½-2 mdr): 52 cm mellemrum
 Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 56 cm mellemrum
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 73 cm mellemrum
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 86 cm mellemrum

Tykkelse nakkebom: 1½"

Højde nakkebom: Sengebøjle 120 cm (½-2 mdr): 72 cm
 Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 76 cm
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 93 cm
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 111 cm

Tykkelse frontrør: 1½"

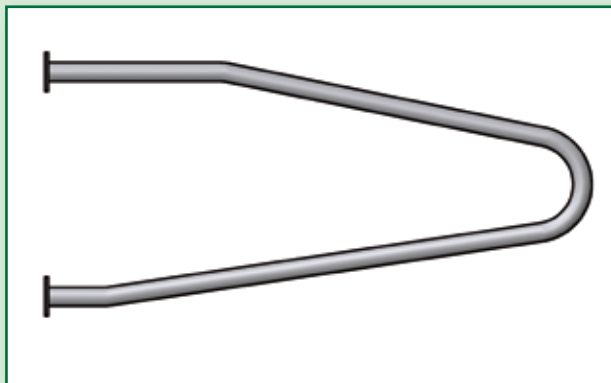
Højde frontrør: Sengebøjle 120 cm (½-2 mdr): 45 cm
 Sengebøjle 140 cm (2-6 mdr): 50 cm
 Sengebøjle 165 cm (6-12 mdr): 60 cm
 Sengebøjle 175 cm (12-22 mdr): 70 cm

Længde stolpe: Ingen

Tykkelse stolpe: Ingen

Vejledende pris (2009)
 Ej oplyst

VJ Staldinventar Type 5 til kalve

Producent og forhandler

VJ Staldinventar
 Smedesvinget 15
 6880 Tarm
 Telefon: 9736 6612
 Fax: 9736 6715
 E-mail: info@vjstaldinventar.dk
 Hjemmeside: www.vjstaldinventar.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i standardlængder fra 140 til 190 cm

Tykkelse bøjle: 0,63 m

Højde bøjle: 0,80-0,95 m

Tykkelse nakkebom: 1½" (gods 3,25 mm)

Højde nakkebom: 0,70-0,90 m

Tykkelse frontrør: 2" (gods 3,65 mm)

Længde stolpe: 1,5 m (1,2 m over gulv)

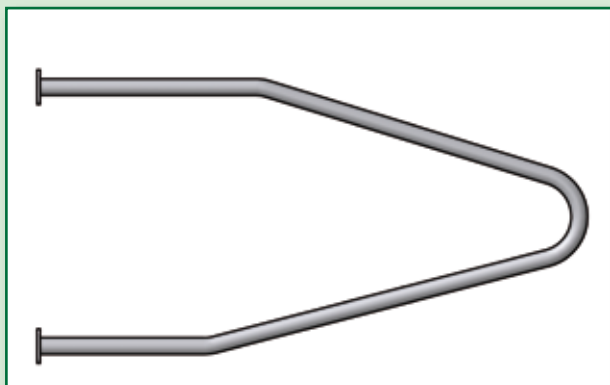
Tykkelse stolpe: 70*70*4 mm

Vejledende pris (2009):

Enkelt række: 1½": 480 kr. pr. sengebås

Dobbelt række: 1½": 390 kr. pr. sengebås

VJ Staldinventar Type 6 til ungdyr

Producent og forhandler

VJ Staldinventar
 Smedesvinget 15
 6880 Tarm
 Telefon: 9736 6612
 Fax: 9736 6715
 E-mail: info@vjstaldinventar.dk
 Hjemmeside: www.vjstaldinventar.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med lavtsiddende frontrør eller frithængende med en stolpe pr. bøjle. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i standardlængder:
 1½": 150 til 200 cm
 2": 170 til 230 cm

Tykkelse bøjle: 1½" (gods 3,25 mm)
 2" (gods 3,65 mm)

Højde bøjle: 0,80 m

Tykkelse nakkebom: 1½" (gods 3,25 mm)

Højde nakkebom: 0,9-1,05 m

Tykkelse frontrør: 2" (gods 3,65 mm)

Længde stolpe: 1,5 m (1,2 m over gulv)

Tykkelse stolpe: 70*70*4 mm

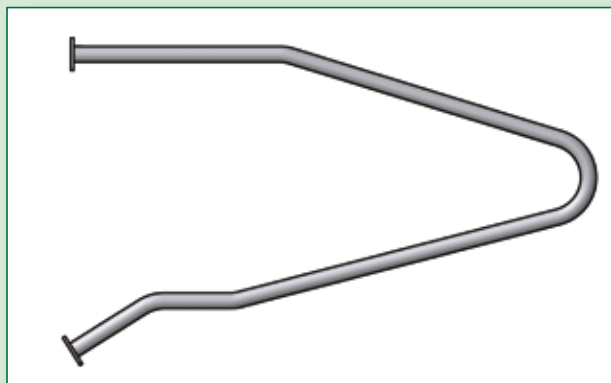
Vejledende pris

(2009):

Enkelt række: 1½": 526,- kr. pr. plads

Dobbelt række: 1½": 412,- kr. pr. plads

VJ Staldinventar Type 6 variabel til ungdyr

Producent og forhandler

VJ Staldinventar
 Smedesvinget 15
 6880 Tarm
 Telefon: 9736 6612
 Fax: 9736 6715
 E-mail: info@vjstaldinventar.dk
 Hjemmeside: www.vjstaldinventar.dk

Beskrivelse

Frithængende bøjle med variabelt lavtsiddende frontrør. Kan monteres i både enkelt og dobbelt række.

Hoveddata

Længde bøjle: Kan leveres i standardlængder:
 1½": 150 til 200 cm
 2": 170 til 230 cm

Tykkelse bøjle: 1½" (gods 3,25 mm)
 2" (gods 3,65 mm)

Højde bøjle: 0,80-0,95 m

Tykkelse nakkebom: 1½" (gods 3,25 mm)

Højde nakkebom: 0,9-1,15 m

Tykkelse frontrør: 2" (gods 3,65 mm)

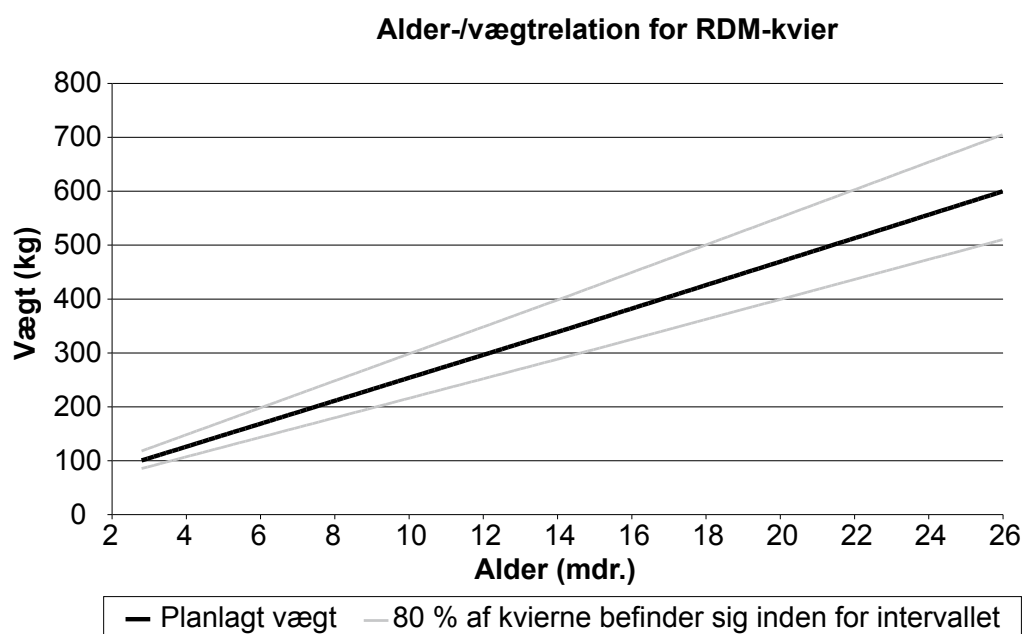
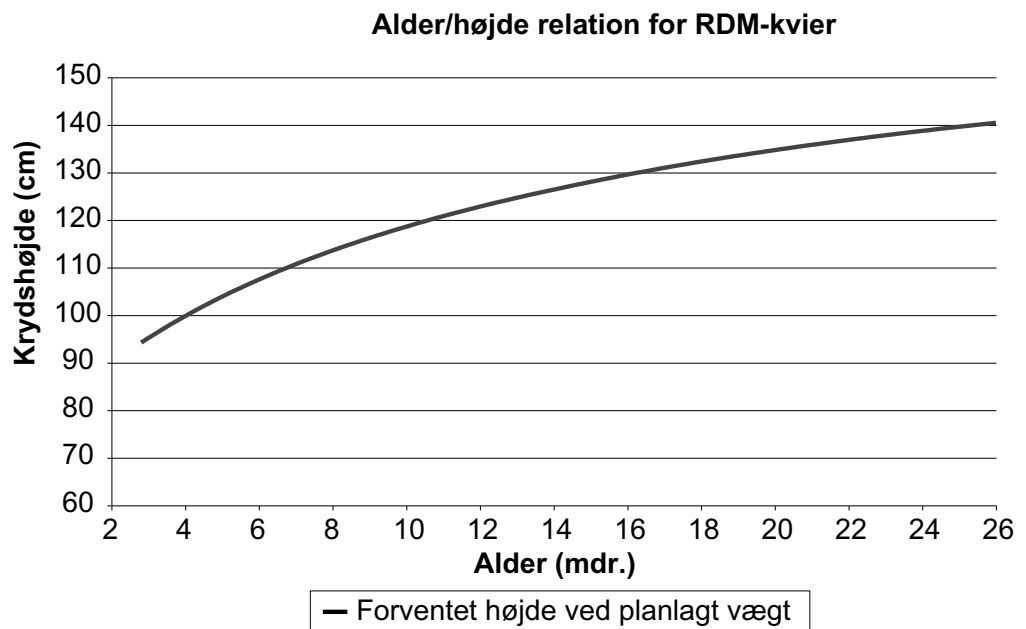
Længde stolpe: 1,5 m (1,2 m over gulv)

Tykkelse stolpe: 70*70*4 mm

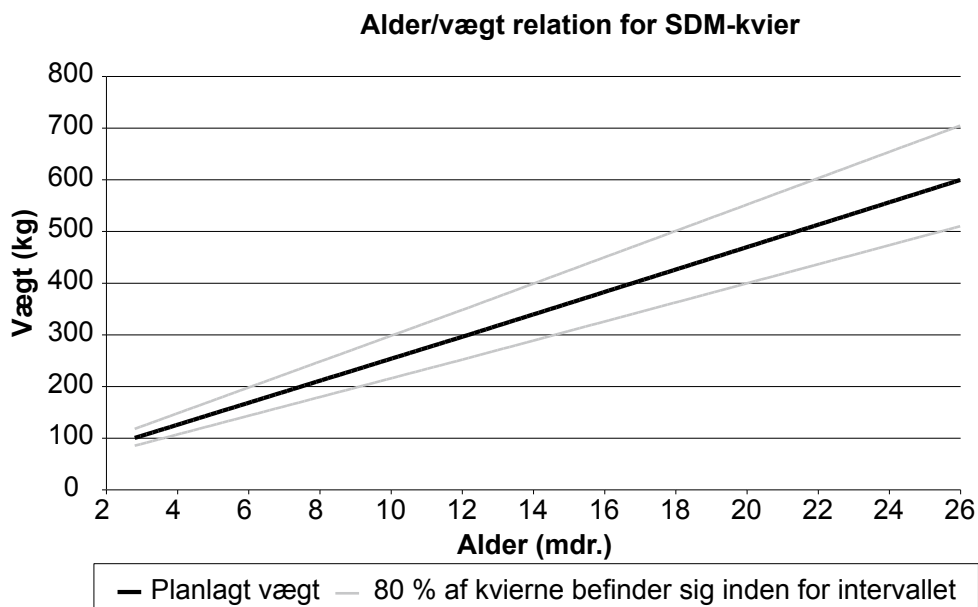
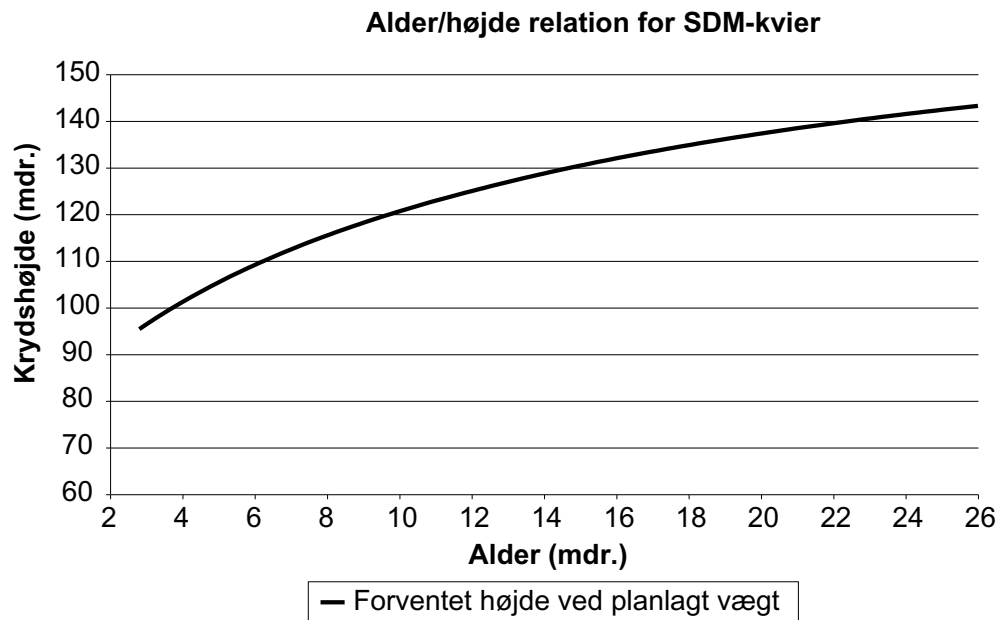
Vejledende pris (2009):

Enkelt række: 1½": 720 kr. pr. plads
 Dobbelt række: 1½": 575 kr. pr. plads

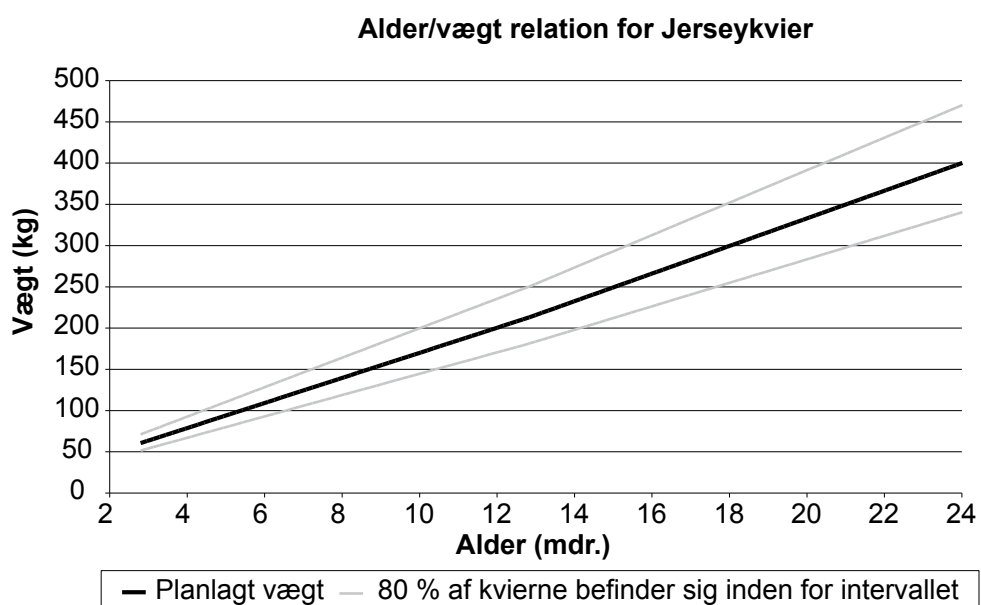
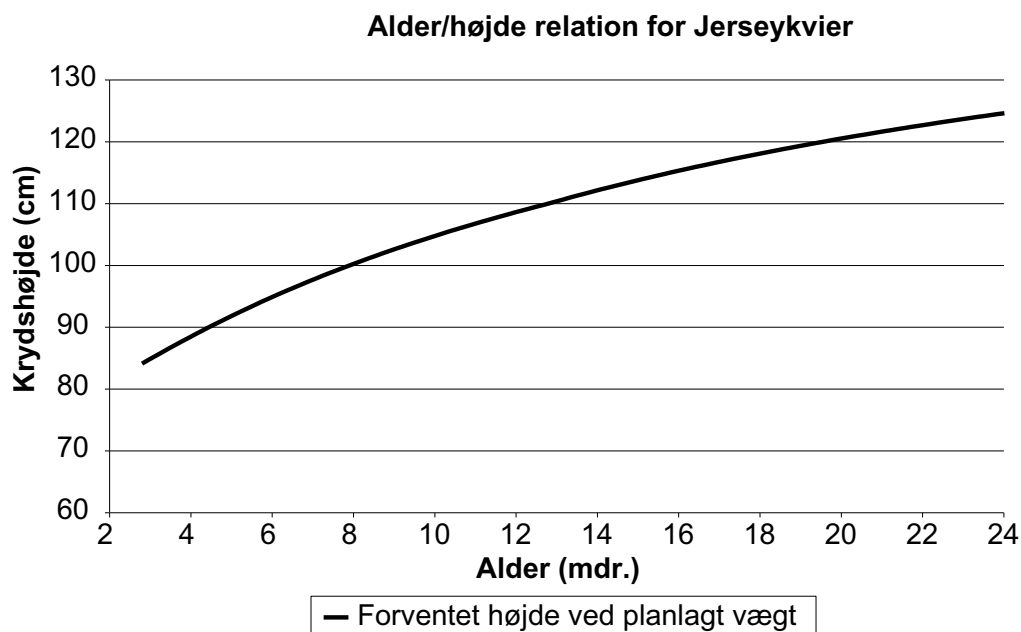
Bilag 3. Alder-/højderelation og alder-/vægtrelation for RDM-kvier

Bilag 3. Alder-/højderelation og alder-/vægtrelation for SDM-kvier

Bilag 3. Alder-/højderelation og alder-/vægtrelation for jerseykvier

Bilag 4. Mål på sengebåse til kalve og ungdyr

(Mod.e. 'Indretning af stalde til kvæg – Danske Anbefalinger. Tværfaglig rapport, 4. udgave 2005')

Legemsvægt, kg	100-150	150-200	200-300	300-400	400-500	500-600	Over 600
Bredde ¹⁾ , minimum, meter	0,55	0,60	0,70	0,85	0,95	1,10	1,20
Totallængde (for række mod væg), minimum, ± 0,05 meter	1,50	1,60	1,70	1,95	2,15	2,40	2,60
Totallængde (for række mod væg) ²⁾ , minimum, ± 0,05 meter	1,40	1,50	1,60	1,80	2,00	2,25	2,45
<i>Frontrør, højde over leje:</i>							
- Enten minimum (højtsiddende), meter	0,55	0,60	0,65	0,75	0,85	0,95	1,00
- Eller maksimum (lavtsiddende), meter	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10
Lastrem, reb eller lign., højde over leje, meter	0,45	0,55	0,60	0,65	0,70	0,75	0,80
Brystplanke fra bagkant ³⁾⁴⁾ , ± 0,05 meter	1,25	1,30	1,40	1,55	1,60	1,65	1,75
Brystplanke, højde, maksimum, meter	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Nakkebom fra bagkant ⁴⁾⁵⁾ , ± 0,05 meter	1,20	1,25	1,35	1,50	1,55	1,60	1,70
Nakkebom højde ⁶⁾ , ± 0,05 meter	0,60	0,70	0,80	0,95	1,05	1,10	1,15
Fald på sengebåseleje, ± 1 %	5						
Lejets højde over gulv i gangareal ⁷⁾ , 0,05 meter	0,15-0,25						

1) = I sengebåse mod lukket sideadskillelse skal bredden øges med 10 %

2) = Forudsætter to rækker mod hinanden uden generende adskillelse

3) = Er nødvendig ved sengebåse uden frontrør

4) = Nakkebom og brystplanke kan med fordel være regulerbar

5) = Afstand er frimål og måles vandret

6) = Afstanden er frimål, måles lodret fra overkant lejemateriale (f.eks. madras) til nakkebom

7) = Angiver højde på lejet over gulv inklusiv eventuel madras

Læs mere om sengebåse til kalve og ungdyr i "Indretning af stalde til kvæg – Danske Anbefalinger. Tværfaglig rapport, 4. udgave 2005" eller på www.DanskeAnbefalinger.dk

Bilag 5. Oversigt over ungdyrenes vægt i de hold, hvor sengebåsene blev opmålt i besætning A til Q

Besætning	Hold	Ungdyrenes legemsvægt i kg						
		100-150	150-200	200-300	300-400	400-500	500-600	Over 600
A	A1							
	A2							
	A3							
B Ikke i analyserne*	B1							
	B2							
	B3							
	B4							
C	C1							
	C2							
	C3							
	C4							
	C5							
	C6							
	C7							
	C8							
D	D1							
	D2							
	D3							
	D4							
	D5							
	D6							
E	E1							
	E2							
	E3							
F	F1							
	F2							
	F3							
	F4							
G	G1							
	G2							
	G3							
H	H1							
	H2							
	H3							
I	I1							
	I2							
	I3							
J	J1							
	J2							
	J3							
	J4							
	J5							
	J6							
K	K1							
	K2							
L	L1							
	L2							
	L3							
M	M1							
	M2							
	M3							
N	N1							
	N2							
O	O1							
	O2							
	O3							
P	P1							
	P2							
	P3							
	P4							
Q Ikke i analyserne*	Q1							
	Q2							
	Q3							
R		Slagtekalve. Sengebåsene ikke opmålt						

*) Pga. staldens alder indgik besætningen ikke i analyserne af sengebåsenes mål. Læs mere herom i afsnit 5: "FarmTestens gennemførelse".

Bilag 6. Mål på sengebåseinventar og observationer af ungdyrene

Ungdyrenes måde at lægge og rejse sig på blev observeret og sengebåseinventaret opmålt. Nedenstående tabeller indeholder observeret lægge og rejse sig adfærd (vurderet som ubesværet, lidt besværet eller besværet jf. afsnit 3: 'FarmTestens gennemførelse'), ungdyrenes placering i sengebåsene samt målene for sengebåsebredde, nakkebom og frontør.

Målene i parentes er anbefalede mål fra Danske Anbefalinger fra 2001 eller 2005 – alt efter hvornår stalden var bygget. De anbefalede mål er anført på baggrund af de største ungdyr i holdet. Dvs. vejede ungdyrene i holdet 200 til 400 kg, så er de anførte anbefalede mål fra legemsvægtintervallet 300 til 400 kg i Danske Anbefalinger.

Lå ungdyrene lige i sengebåsene blev deres placering benævnt som 'Lå rigtig'. 'På skrå' og 'For langt fremme' henviser henholdsvis til dyr der lå på skrå eller for langt fremme i sengebåsene. 'Udover bagkant' henviser til de dyr, som lå ud over sengebåsens bagkant. 'To ben i bås' og 'Fire ben i bås' henviser til dyr som stod med henholdsvis to eller fire ben i sengebåsen.

Forkortelserne i tabellerne henviser til:

- Hold/vægt: Ungdyrhold x i besætning x og dyrenes vægt i hold x
- Bredde: Sengebåsens bredde
- Nakkebom:
 - H: Nakkebommens højde
 - A: Afstanden fra nakkebom til sengebåsens bagkant
 - Db: Dobbelt række, Enk: Enkelt række
- Frontør:
 - Lavt: Lavtsiddende frontrør
 - Højt: Højtsiddende frontrør.

Besætning A. Stald fra 2003.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
A1 100- 200	77 (60)	93 (70)	135 (125)	-	60 (58)	<ul style="list-style-type: none"> • To kvier lagde sig ubesværet. Begge kvier var nede at ligge i løbet af 4-5 sek.
A2 200- 400	88 (85)	95 (90)	130 (150)	-	60 (69)	<ul style="list-style-type: none"> • To kvier lagde sig ubesværet. • Stor kvie lagde sig lidt besværet - stødte på nakkebom.
A3 250- 450	Db.: 95 Enkel: 110 (95)	112 (100)	Db.: 165 Enk: 160 (155)	27 (5)	-	<ul style="list-style-type: none"> • Kvie lagde sig lidt besværet pga. frontrør og stolpe, men hurtigt nede. • Kvie rejste sig ubesværet. • Kvie rejste sig lidt besværet. Lå for langt fremme og stødte på nakkebom.
Kvierne i hold A3 havde ko-bøjler, dvs. ikke ungdyrbøjler i sengebåsene.						
Nakkebommen var placeret ens i hold A1 og A2 trods dyrenes forskellige størrelser.						
Kviernes placering i sengebåsene:						
	To ben i bås	For langt fremme		Lå rigtig		
A1		7*		7		
A2		1*		13		
A3	2	4*		12		

Ad *) Små kvier.

Besætning B. Stald fra 2000.

Sengebåsenes mål ikke analyseret jf. afsnit 3: 'FarmTestens gennemførelse'.

Besætning C. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Højt		
C1 100- 200	76 (60)	80 (70)	128 (125)	52 (58)		<ul style="list-style-type: none"> Kvie rejste sig ubesværet, men hovedet langt ind under frontrør, når kvien rejste sig
C3 300- 400	75 (85)	90 (90)	140 (150)	55 (69)		<ul style="list-style-type: none"> Ingen observationer
C5 400-500	98 (95)	91 (100)	142 (155)	72 (73)		<ul style="list-style-type: none"> Ingen observationer
C6 500- 600	85 (110)	114 (105)	140 (160)	70 (76)		<ul style="list-style-type: none"> Kvie lagde sig lidt besværet. Trippede, skulle ned mellem to kvier som lå lidt ind i sengebåsen. Kvien maste sig ned
C8 Over 600	90 (110)	114 (105)	160 (160)	73 (76)		<ul style="list-style-type: none"> Ingen observationer
Kviernes placering i sengebåsene:						
	For langt fremme	På skrå	Lå rigtigt			
C1	2		3			
C3			2			
C5	Ingen observationer					
C6		3	3			
C8		4	3			

Besætning D. Stald fra 2003.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
D1 150-200	66 (60)	79 (70)	126 (125)	29 (5)	60 (58)	<ul style="list-style-type: none"> To kvier lagde sig ubesværet Fire kvier rejste sig ubesværet
D2 200- 400	70 (85)	79 (90)	126 (150)	29 (5)	60 (69)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
D4 300-500	79 (95)	100 (100)	141 (155)	29 (5)	72 (73)	<ul style="list-style-type: none"> To kvier rejste sig lidt besværet. Den ene må dukke hovedet for ikke at få nakkebommen i hovedet. Den anden lå skævt, rejste sig ubesværet men var tæt på at få hovedet i højtsiddende frontrør
D5 400- 600	85 (110)	106 (105)	155 (160)	-	73 (76)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
Sengebøjlen er oprindelig kun med et højtsiddende frontrør. Det lavtsiddende frontrør er et ekstra frontrør som er monteret efter ibrugtagning, fordi enkelte af de mindre kvier gik igennem sengebåsens front						
Kviernes placering i sengebåsene:						
	To ben i bås	På skrå	Lå rigtigt			
D1			2			
D2	1	3	6			
D4		2	5			
D5			2			

Besætning E. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
E1 250- 350	63 (85)	98 (90)	Enk: 120 Db: 150 (150)	25 (5)	71 (69)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet og en kvie besværet. Slog hovedet i nakkebom
E2 300-400	104 (85)	103 (90)	135 (150)	25 (5)	75 (69)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
E3 300-500	90 (95)	105 (100)	135 (155)	25 (5)	-	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
Kviernes placering i sengebåsene:						
	To ben i bås		For langt fremme	Lå rigtigt		
E1	1		2	12		

Besætning F. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Højt	
F1 125- 250	71 (70)	90 (80)	140 (135)	40 (62)	<ul style="list-style-type: none"> Tre kvier lagde sig ubesværet Fire kvier rejste sig ubesværet
F2 200- 350	73 (85)	90 (90)	140 (150)	40 (69)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig ubesværet, men længe om at komme ned (1/2 min.), fordi den skulle ned mellem to andre kvier Fire kvier rejste sig ubesværet
F3 250-400	82 (85)	95 (90)	140 (150)	40 (69)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
F4 400- 500	85 (95)	95 (100)	150 (155)	40 (73)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig ubesværet og en kvie lagde sig besværet. Ramte nakkebommen lidt
Kviernes placering i sengebåsene:					
	For langt fremme		På skrå	Lå rigtigt	
F1	8		6	5	
F2	9		5	0	
F4	0		0	13	

Besætning G. Stald fra 2006.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
G1 100- 300	73 (70)	Ingen		25 (5)	68 (65)	<ul style="list-style-type: none"> Holdet bestod af Jersey og sortbrogede. To sortbrogede kvier lagde sig ubesværet. Begge kvier to knæet over brystbom, idet de begge var for store til sengebåsene Tre kvier rejste sig ubesværet
G2 250- 350	73 (85)	Ingen		25 (5)	68 (75)	<ul style="list-style-type: none"> Holdet bestod af Jersey og sortbrogede. Tre kvier rejste sig ubesværet
G3 350- 600	85 (110)	114 (110)	Db: 180 Enk: 165 (160)	25 (10)	68 (95)	<ul style="list-style-type: none"> Holdet bestod af Jersey og sortbrogede. Tre kvier rejste sig ubesværet
Brystbom (plastikrør - 13 cm højt):						
		Db. række	Række mod væg			
G1		113 (140)	122 (140)			
G2		113 (155)	122 (155)			
G3		149 (165)	145 (165)			
Kviernes placering i sengebåsene:						
		For langt fremme	Ud over bagkant		Lå rigtigt	
G1			2*		6	
G2			5*		3	
G3		1**			10	

Ad *) Store sortbrogede kvier. Ad **) Jerseykvie.

Besætning H. Stald fra 2006.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	
H1 150- 300	62 (70)	73 (80)	123 (135)	3 (5)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet og tre kvier rejste sig lidt besværet. Den ene måtte dreje hovedet for nakkebommen, den anden stod længe på knæ før den rejste sig pga. nakkebom og den tredje var tæt på nakkebommen med hovedet.
H2 250- 400	71 (85)	83 (95)	135 (150)	18 (5)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet og to kvier besværet. Begge ramte nakkebom og røret sengebøjlerne er monteret på. Den ene måtte have forben frem for at kunne rejse sig. Begge var for store til sengebåsene
H3 350-600	81 (110)	100 (110)	140 (160)	18 (10)	<ul style="list-style-type: none"> Fire af holdets mindre eller middelstore kvier rejste sig ubesværet
Kviernes placering i sengebåsene:					
		To ben i bås	Fire ben i bås		Lå rigtigt
H1					7
H2		1			6
H3		2*	1**		7
Spalteliggere i alle tre hold					

Ad *) To kvier stod meget længe - de vil gerne ligge. Ad **) Kvien stod i min. 15 minutter og vil gerne ligge, stod mellem to liggende kvier.

Besætning I. Stald fra 2006.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
I1 150- 300	61 (70)	80 (80)	105 (135)	20 (5)		<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet, men var nødt til at bakke ned efter at have rejst sig
I2 300- 400	76 (85)	98 (95)	130 (150)	28 (5)		<ul style="list-style-type: none"> En kvie opgav at lægge sig. Viste intention om at lægge sig i ni minutter, men opgav. En anden kvie: Da kvien endelig kom ned, var det for langt tilbage, så hun lå halvt på spalter og halvt i seng
I3 400-550	91 (110)	103 (110)	150 (160)	26 (10)		<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret

Kviernes placering i sengebåse:

Ej registeret i hold I1, I2 og I3, kun at en kvie i hold I2 lå halvt i bås og halvt på gulv. Flere spalteliggere

Besætning J. Stald fra 2003.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
J1 100- 300	67 (70)	84 (80)	98 (135)	20 (5)	-	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig besværet. Slog hovedet i nakkebom
J2 250- 350	70 (85)	94 (90)	110 (150)	29 (5)	-	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig lidt besværet. Frontrøret sad i vejen ved vippe frem bevægelsen
J5 400- 600	95 (110)	113 (105)	140 (160)	-	75 (76)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet En kvie rejste sig besværet. Måtte have bagben ned i gangarealet for at kunne komme op. Slog nakken i nakkebom
J6 Over 600	112 (110)	114 (105)	160 (160)	-	73 (76)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie rejste sig ubesværet

I hold J5 og J6 var kvierne opstaldet i købjler

Kviernes placering i sengebåse:

	Ud over bagkant	På skrå	To ben i bås	Lå rigtigt
J1	2	0	3*	5
J2	2	1	7*	0
J5	2	2	3*	4

En spalteligger i hold J1 og to spalteliggere i hold J2

*) Kvierne var meget interesserede i rådgiveren.

Besætning K. Stald fra 2006.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
K1 150- 300	63 (70)	71 (80)	135 (135)	22 (5)		<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig besværet. Trippede, kunne ej vippe frem for frontrør. Opgav at lægge sig En kvie rejste sig besværet. Slog hovedet og nakke i nakkebom
K2 200- 500	73 (95)	83 (105)	157 (155)	32 (5)		<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig besværet. Frontrør var i vejen for kvien. Forsøgte forsigtigt at lægge sig, men slog hovedet i nakkebommen for at kunne vippe frem over frontrør En kvie rejste sig besværet. Slog hovedet og nakke i nakkebom
Kviernes placering i sengebåse:						
	To ben i bås	Fire ben i bås		Lå rigtigt		
K1	1	2		3		
K2	Ingen observationer					

Besætning L. Stald fra 2005.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Højt	
L1 150-300	77 (70)	100 (80)	130 (135)	50 (65)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig lidt besværet. Trippede pga. frontrør
L2 300-400	77 (85)	100 (95)	130 (150)	50 (75)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig lidt besværet. Trippede, fik hoved under frontrør, trippede også forsigtigt ned. Nakkebom lidt i vejen
L3 400-500	85 (95)	103 (105)	135 (155)	50 (85)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig ubesværet og to kvier lidt besværet. Den ene trippede meget. Længe nede på knæ før den lagde sig. Den anden gled på bøjlen det sidste stykke ned
Kviernes placering i sengebåse ej registeret i holdene					

Besætning M. Stald fra 2003.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør		Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	Højt	
M1 250- 450	75 (95)	102 (100)	145 (155)	25 (5)	65 (73)	<ul style="list-style-type: none"> To kvier lagde sig ubesværet
M2 400- 450	95 (95)	115 (100)	140 (155)	27 (5)	-	<ul style="list-style-type: none"> To kvier lagde sig ubesværet En kvie lagde sig lidt besværet. Forstyrret fortil af spær midt i sengebås
M3 450- over 600	110 (110)	115 (105)	Db.: 150 Enk: 160 (160)	27 (10)	-	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig lidt besværet. Lidt forstyrret af frontrør En kvie rejste sig ubesværet, men manglede lidt plads fortil.
Brystplanke (delvist eftergivende bræt – 15 til 20 cm højt):						
Hold	Db. række	Række mod væg				
M1	145 (160)	145 (160)				
M2	155 (160)	150 (160)				
M3	170 (165)	160 (165)				

Besætning N. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Lavt	
N1 250- 400	90 (85)	115 (90)	156 (150)	25 (5)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig lidt besværet. Svingede hovedet meget foran frontrør - endte med at ligge på skrå En kvie rejste sig ubesværet
N2 350- 550	103 (110)	117 (105)	160 (160)	25 (10)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig ubesværet. Kastede sig en smule ned på knæ ellers ok En kvie rejste sig ubesværet
Kviernes placering i sengebåsene:					
Hold	To ben i bås	Fire ben i bås	For langt fremme	På skrå	Lå rigtigt
N1	2	2	2	4	5
N2	2	2	2	3	6
Årsagen til at kviene stod med to eller fire ben i sengebåsene kan være rådgivers tilstedeværelse					

Besætning O. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Højt	
O1 200- 300	91 (70)	100 (80)	145 (135)	55 (62)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
O2 300-500	100 (95)	100 (100)	150 (155)	55 (73)	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kvier observeret
O3 450-600	110 (110)	100 (105)	150 (160)	55 (76)	<ul style="list-style-type: none"> To kvier rejste sig ubesværet
Kviernes placering i sengebåsene:					
	To ben i bås	Lå rigtigt			
O3	1	5			

Besætning P. Stald fra 2004.

Hold/ Vægt	Bredde	Nakkebom		Frontrør	Lægge- og rejse-sig-adfærd
		H	A	Højt	
P1 250- 350	95 (85)	95 (90)	Enk: 157 Db: 171 (150)	50 (69)	<ul style="list-style-type: none"> To kvier lagde sig ubesværet En kvie rejste sig ubesværet
P2 350- 450	95 (95)	103 (100)	Enk: 157 Db: 171 (155)	50 (73)	<ul style="list-style-type: none"> En kvie lagde sig ubesværet En kvie rejste sig ubesværet
Kviernes placering i sengebåsene:					
	På skrå	Lå rigtigt			
P1	3	0			
P2	3	1			

Besætning Q. Stald fra 1997.

Sengebåsenes mål ikke analyseret jf. afsnit 3: 'FarmTestens gennemførelse'.

Dansk Landbrugsrådgivning
Landscentret | Dansk Kvæg